



Anja Dobler-Mikola

Suomalaiset Sveitsissä

"Ei-syrjityn" vähemmistön sosiokulttuurin sopeutuminen Keski-Euroopassa Osa I

Veijo Saloheimo

Norjan ja Delawaren suomalaisten rautalampilaisuus

Alpo Mustonen

Suomalaisia menneinä aikoina Ruotsin Härjedalenissa

Olavi Koivukangas

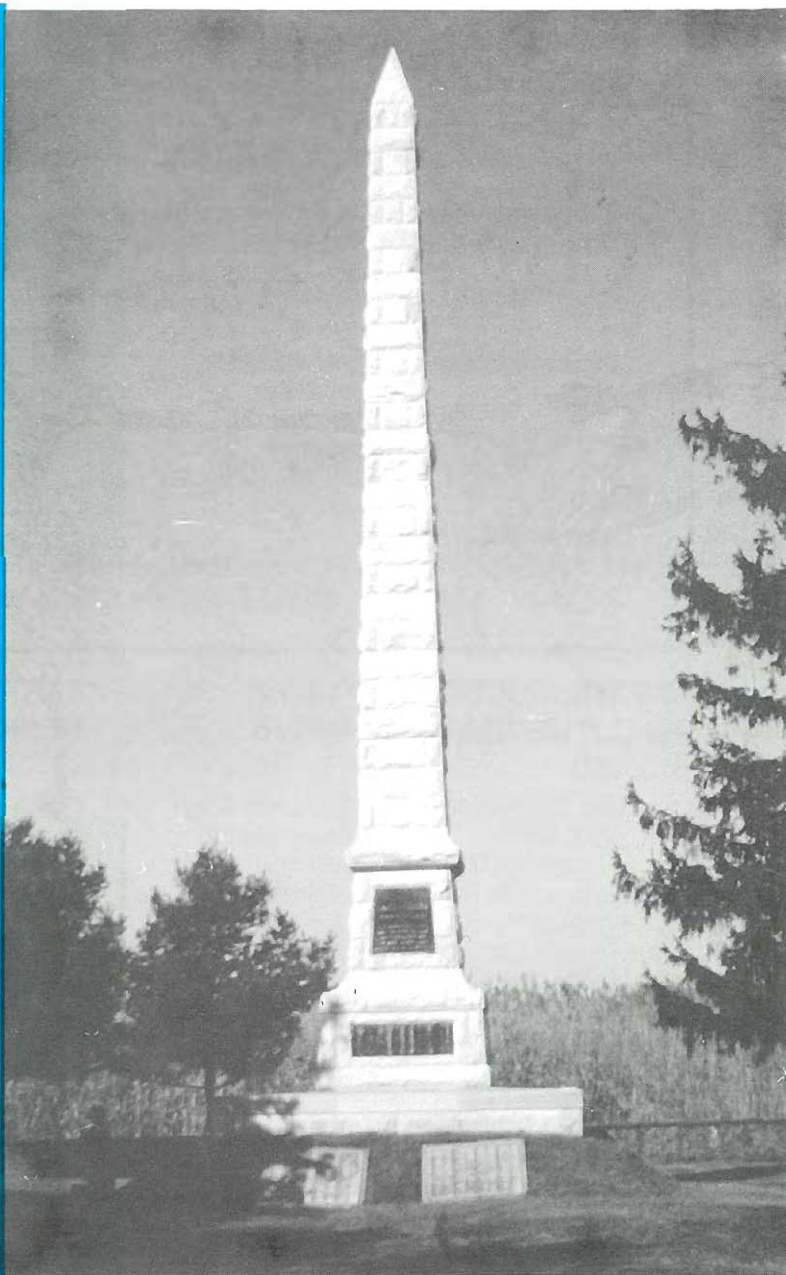
**Delaware 350-vuotisjuhluvuosi alkoi konferensseilla ja näyttelyillä
Conferences and Exhibitions open the Delaware 350th Anniversary**

Juha Pentikäinen

Metsäsuomalaiset kaskenpolttajat Delawaren siirtokunnan pääasuttajina

Tiedotuksia

Siirtolaisuusinstituutin kirjastoon saapuneita julkaisuja
Publications Received



1988

SIIRTOLAISUUS

MIGRATION

1

SIIRTOLAISUUS – MIGRATION

15. vuosikerta, 15th year

Siirtolaisuusinstituutti—Migrationsinstitutet—The Institute of Migration

Päätoimittaja/Editor-in-chief Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri/Editor Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta/Editorial Board Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board of the Institute of Migration

Toimituksen osoite/Editorial Address

Piispankatu 3

20500 Turku

FINLAND

Puh./Tel. (921) 317 536

Tilaukset/Subscriptions

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tilaushinta on 30 mk/v.

One year (4 issues) Finland and Scandinavia 30 Finmarks, other countries \$ 10.00.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS/ADMINISTRATIVE BOARD

Toim.joht. Tauri Aaltio

Prof. Erkki Asp

Vs.prof.ElinaHaavio-Mannila

Kauppatiet.lis.Ruth Hasan

Esittelijä Heidi Kuusi

Ulkoasiainsiht. Juha Knuuttiila

Neuv.virkam. Risto Laakkonen

Seutukaavajoht.

Raimo Narjus

Ohjelmajoht.

Aimo Pulkkinen

Apul.prof.Tom Sandlund

Suomi-Seura r.y.

Turun yliopisto

Helsingin yliopisto

Turun kaupunki

Opetusministeriö

Ulkoasiainministeriö

Työvoimaministeriö

Seutusuunnitelun keskusliitto

Väestöliitto

Åbo Akademi

Hallituksen puheenjohtaja/

Chairman of the Administrative Board

Apul.prof./Ass.prof. Tom Sandlund

Valtuuskunnan puheenjohtaja/

Chairman of the Council

Kansleri, akateemikko Olavi Granö

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HENKILÖKUNTA / STAFF

Olavi Koivukangas, johtaja/director

Ismo Söderling, tutk.siht./research secr.

Maija-Liisa Kalhama, osastosihteeri/
departmental secretary

Seija Sirkkiä, toimistosihteeri/bureausecretary

Taimi Sainio, vs.toim.siht./bureausecretary

Merja Haliseva-Soila, tutkija/research

Hannele Hentula, tutkija/researcher

Kimmo Koiranen, tutkija/researcher

Jouni Korkiasaari, tutkija/researcher

Matti Simpanen, tutkija/researcher

Leena Hastela, tutk.apul./assistant

Hannele Kosonen, tutk.apul./assistant

Matti Kumpulainen, tutk.apul./assistant

Sirkka-Liisa Laurila, tutk.apul./assistant

Delawaren suomalaisten vanha asuinpaikka Finn's Point, New Jersey, on sisällissodan hautausmaana kansallinen muistomerkki. (Kuva: O. Koivukangas)

Finn's Point national Cemetery. This cemetery contains the graves of 2436 confederate soldiers who died while prisoners of war at Fort Delaware. (Photo: O. Koivukangas)

Suomalaiset Sveitsissä "Ei-syrjityn" vähemmistön sosiokulttuurin sopeutuminen Keski-Euroopassa I osa

*"Nicht da ist man daheim, wo man seinen
Wohnsitz hat, sondern wo man verstan-
den wird."*

Christian Morgenstern

*"Ihmisen koti ei ole siellä, missä hänen
asuntonsa on, vaan siellä missä häntä
ymmärretään."*

Käännös: Anja Dobler-Mikola

Johdanto

Sveitsi kuuluu Euroopan ja koko maailman rikkaimpiin valtioihin. Täten ei olekaan mitenkään yllättävää, että Sveitsi on myös yksi tärkeimpiä siirtolaistyövoiman vastaanottajia Länsi-Euroopassa. Varsinkin kuusikymmentä-luvulla siirtolaisvirrat Sveitsiin paisuivat maan koon huomioon ottaen yli äyräidensä ja jo vuonna 1970 19 % maassa asuvasta väestöstä oli vierasmaalaisia (ilman n.s. piiloulkomaisia, jotka olivat saaneet kansalaisuuden esim. avioliiton kautta). Syntyperäiset sveitsiläiset alkoivat tämän ulkomaalaistulvan edessä tuntea perinteellisen kulttuurinsa uhatuksi ja yhä useammin ilmestyi vaatimus valtiollisista toimenpiteistä maahan muuton rajoittamiseksi eri poliittisten puolueiden ohjelmaan. Ongelmaa on pyritty ratkaisemaan Sveitsille ominaisen suoran demokratian välityksellä. Valaliiton kansa-



FL Anja Dobler-Mikola toimii Zürichin yliopiston psykiatrisen klinikan tutkimusosaston tutkijana. Oheinen artikkeli perustuu hänen lisensiaattututkielmaansa, joka käsittelee suomalaisten sopeutumista Sveitsissä.

laiset ovat seitsemänkymmen-luvulta lähtien olleet n. joka viides vuosi vaaliuurnilla päättämässä maan siirtolaispolitiikasta ja/ tai maassa asuvien ulkomaalaisten kohtalosta, ja määräyksiä maahan muutosta on jatkuvasti tiukennettu. Siirtolaisten virta onkin jonkun verran laantunut ja maassa asuvien ulkomaalaisten osuus on viimeiset kymmenen vuotta pysynyt suhteellisen vakaana (noin miljoona vierasmaalaista viittä miljoona sveitsiläistä kohden).

Eniten siirtolaisia Sveitsiin on tullut Euroopan taloudellisesti kehittymättömiltä reuna-alueilta (Välimeren maat, Balkan, Turkki). Vielä kuusikymmentä-luvulla siirtolaisten enemmistö oli kotoisin Italiasta. Tämän päivän siirtolaiset tulevat yleensä kuitenkin jo huomattavasti kauempaa (Jugoslavia, Turkki, Lähi-Itä ja muut Euroopan ulkopuoliset kehitysmaat) ja vastaavasti ovat kulttuurierot muuttuneet silmäänpistävämmiksi. Ne näkyvät yhä selvemmin myös arkipäivän katukuvassa. Nämä kulttuuriltaan täysin erilaiset, taloudellisesti kehittymättömistä maista tulevat, usein täysin koulua käymättömät siirtolaismassat muodostavat Sveitsin ulkomaalaisongelman ytimen. Tuskin minkäänlaisia huomiota ovat saaneet osakseen kulttuuritaustaltaan paremmin mukautuneet, hyvinkoulutetut pohjois- ja keskieuropalaiset maahan muuttajat kuten suomalaiset.

He poikkeavat monessa suhteessa valtaosasta maahan muuttaneita ulkomaalaisia. Heillä on jo tullessaan yleensä hyvä koulutus ja jonkun verran kielitaitoa - molemmat resursseja, jotka ovat keskeisiä uuteen ympäristöön sopeutumiselle. Siten heillä on hyvät edellytykset onnistuneelle integraatiolle työelämään ja myös kulutukseen. He eivät niinollen koe sosioekonomista syrjintää, vaan - toisin kuin valtaosaltaan ammattitaidottomia eteläeuropalaisia siirtolaisia - heitä löyty kaikissa yhteiskuntaluokissa.

Siten eivät myöskään sopeutumisvaikeudet heidän kohdallaan ole niin silmiinpistäviä kuin vastaavat ongelmat Välimerenmaista Länsi-Euroopan teollisuuskeskuksiin muuttaneen siirtolaistyövoiman keskuudessa. Mutta myös muutto, josta ei seuraa ilmeisiä sosiaalisia haittoja, asettaa muuttajan uusien vaatimuksien ja haasteiden eteen. Sopeutuminen uuteen ympäristöön aiheuttaa usein sisäisiä ristiriitoja. Jokainen siirtolainen tuntee alussa itsensä vieraaksi. Hän joutuu kokemaan, ettei hänen tähänastisia tapojaan ja tottumuksiaan ehkä hyväksytä tai ymmärretä.

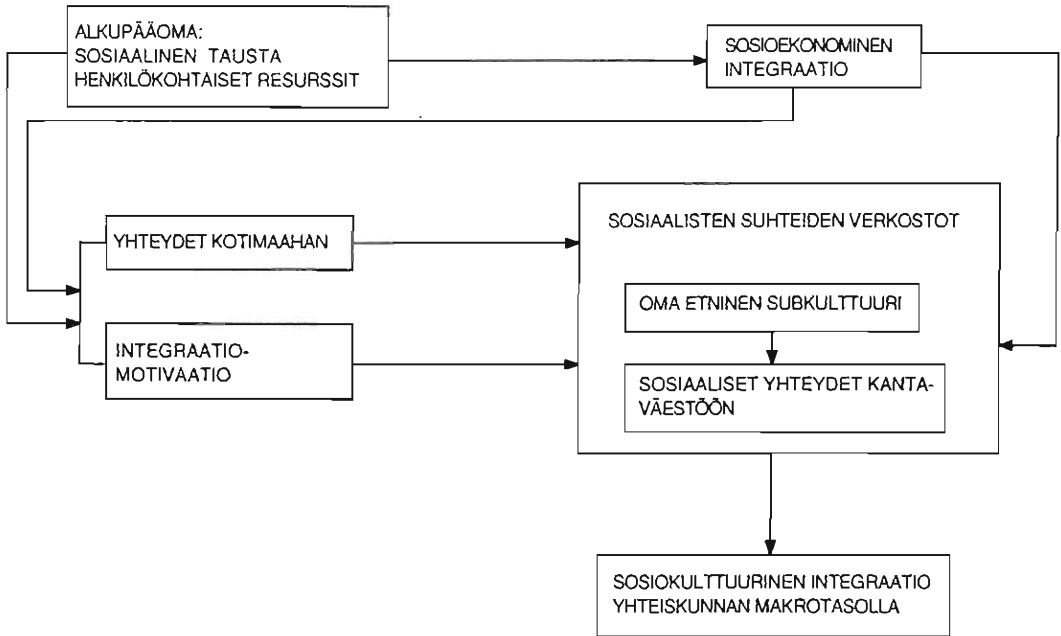
Selviytyäkseen hänen on opittava ymmärtämään vastaanottavan yhteisön normit ja arvot.

Tämäntyyppiset kulttuuriperäiset ristiriidat ja vaikeudet jäävät siirtolaistyövoiman sopeutumista käsittelevissä tutkimuksissa enimmäkseen ensisijaisempien rakenteellisten ongelmien varjoon. Tämän artikkelin perustana olevan laajemman tutkimuksen yksi tarkoitus oli selvittää sopeutumisvaikeuksia siirtolaisten keskuudessa, jotka eivät koe sosioekonomisia esteitä, eivätkä siten ole ilmeisen syrjinnän uhreja.

Näin määritelty päämäärä asettaa omat vaatimuksensa työn teoreettisille puitteille. Tärkeätä on nähdä sopeutuminen moniulotteisena käsitteenä, joka sisältää niin siirtolaisen mahdollisuudet saavuttaa hyvä yhteiskunnallinen asema (sosioekonominen integraatio) kuin myös hänen suhteensa uuden ympäristön asukkaisiin, tapoihin ja tottumuksiin yksilö- ja joukkotasolla (sosiokulttuurinen integraatio). Näiden ulottuvuuksien määrittelyssä lähdetään olettamuksesta, että mahdollisuudet keskeisten tarpeiden tyydyttämiseen, kuten riittävä elintaso, hyvät yhteisyysuhteet ja erilaiset itsensä toteuttamisen muodot, ovat edellytys ihmisen hyvinvoinnille (Allardt, 1976). Tarpeiden ilmaisu ja tyydyttäminen ovat kiinteässä yhteydessä yksilön osallistumismahdollisuuksiin erilaisilla yhteiskunnallisilla areenoilla. Sellaisia ovat esim. työelämä, perhe, ystäväpiiri ja poliittinen systeemi. Henkilökohtaisilla resursseilla on keskeinen merkitys näillä toiminta-areenoilla: ensinnäkin ne ovat tärkeä edellytys tyydyttävälle osallistumiselle ylipäätään, ja toiseksi yksilö voi osallistumalla sosiaaliin vaihtosuhteisiin hankkia uusia itselleen arvokkaita resursseja.

Siten tuntuu myös luontevalta määritellä siirtolaisten sopeutuminen uuteen ympäristöön lähtien heidän mahdollisuuksistaan tyydyttää keskeiset tarpeensa sen piirissä. Se merkitsee, että sosiaaliseen vaihtoon välttämättömien resurssien ja toiminta-areenoiden on oltava siirtolaisten

KUVIO 1:



ulottuvissa vastaanottavan yhteiskunnan puitteissa. Sopeutumisaste määräytyy täten sosioekonomisen ja sosiokulttuurisen osallistumisen kautta. Osallistumisen luonne - tapahtuuko se uuden yhteisön keskellä vai sen laitamilla - määrittelee, kuinka monipuolista ja perusteellista sopeutuminen on.

Kuvio 1 esittää mallia, johon sisältyvät sopeutumisprosessin tärkeimpien toiminta-areenoiden ja resurssilähteiden väliset yhteydet. Tässä kaksiosaisen artikkelisarjan ensimmäisessä osassa käsitellään näitä integraation eri osa-alueita kuvaavasti. Toisessa osassa on tarkoitus lähemmin tarkastella eri osa-alueiden välisiä riippuvuusuhteita kuviossa esitettyjen nuolien mukaan.

Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Tutkimusaineisto kerättiin käyttämällä postikyselyä. Sveitsin Suomen Ystävien Seu-

ran lttä-Sveitsin osasto luovutti ystävällisesti osoitekortistonsa tutkimuksen käyttöön. Syntyperältään suomalaiset jäsenet pyrittiin tunnistamaan nimien perusteella. Sitten kyselyyn saatiin mukaan myös sveitsiläisten kanssa avioituneet suomalaisnaiset, joita virallisten ulkomaalaiskortistojen kautta ei olisi voitu tavoittaa. Otoksen heikkoutena voidaan pitää, ettei sen edustavuudesta voida sanoa mitään tarkkaa. Tämä ongelma ei kuitenkaan ole kovin keskeinen, koska tutkimuksen luonne oli exploratiivinen (vrt. Hyman, 1955) ja sen päämäärä oli ensikertaa kartoittaa "ei-syrjityn" siirtolaisryhmän sopeutumista Länsi-Euroopan teollisuuskeskuksissa.

Kaikille osoitekortiston avulla tunnistetuille suomalaisille lähetettiin kesällä 1977 n. kolmekymmentä sivua käsittävä kyselylomake, joka sisälsi kysymyksiä sekä heidän yhteiskunnallisesta asemastaan, asunto-oloistaan ja sosiaalisista verkostoistaan Sveitsissä että heidän sosiaalisesta taustastaan ja nykyisistä ystävä- tai perhesuhteistaan kotimaassa.

Kun otetaan huomioon kyselylomakkeen laajuus, voidaan vastausprosenttiin olla erittäin tyytyväisiä. Lähetetyistä 480 lomakkeesta palautettiin 310 (67%). Palautettujen lomakkeiden määrä oli ilmeisesti myös osoitus tutkimuksen suomalaisten keskuudessa herättämästä kiinnostuksesta. Kysymyksissä käsitellyt aihepiirit olivat läheisiä ja niitä ei aina koettu ongelmattomiksi ulkoisesti hyvästä sveitsiläiseen elämään sopeutumisesta huolimatta. Alunperin oli tarkoitus ottaa tutkimukseen kaikki kortiston suomalaiset sukupuolesta riippumatta. Mutta jo osoitteita kerätessä kävi ilmi, että suuri enemmistö oli naisia. Vaikka miehille siitä huolimatta lähetettiin kyselylomake, oli heidät suljettava pois tilastollisesta analyysistä, sillä vastaajien joukossa heitä oli vain 24. Empiirisessä analyysissä käytetyn otoksen suuruus on siten 286.

Kyselylomake laadittiin tietokoneajolle soveliaaksi. Aineisto analysoitiin Zürichin yliopiston laskentakeskuksessa käyttämällä tilastopaketteja SPSS, OSIRIS ja SAS. Tässä kaksiosaisessa artikkelisarjassa esitetyt tulokset ja niiden tulkinnat perustuvat kaksi- ja monimuuttaja-analyysihin kuten ristiintaulukoinnit, varianssianalyysi, MCA (Multiple Classification Analysis), AID (Automatic Interactions Detector) ja "Path-Analysis", jotka laskin lisensiaattityötani varten vuoden 1978 kuluessa. Tämän lisäksi ongelman käsittely niin varsinaisessa tutkimuksessani kuin tässä artikkelisakin saa varmasti vaikutteita omasta pian 20-vuotisesta Sveitsin kokemuksestani.

Suomalaisten sosioekonomiset resurssit

Tärkeä osatekijä sopeutumisessa on siirtolaisen mahdollisuuksien rajoissa oleva sosioekonominen asema vastaanottavan yhteiskunnan sosiaalisessa rakenteessa. Sen kautta määräytyvät siirtolaisen ulottuvilla olevat taloudelliset ja aineelliset resurssit. Siirtolaiset ovat hyvin sopeutuneet tällä ulottuvuudella, jos heillä on keski-

määrin samat mahdollisuudet aineellisten tarpeidensa tyydyttämiseen kuin maan kanta-asukkailla. Sosioekonominen integraatio merkitsee näinollen, että siirtolaisstatus ei aiheuta minkäänlaista taloudellista tai aineellista syrjintää. Se ei kuitenkaan sulje pois yhteiskuntaluokkaan tai sukupuoleen perustuvan syrjinnän mahdollisuutta.

Sopeutuminen ei kuitenkaan riipu pelkästään vastaanottavan yhteiskunnan olosuhteista. Myös siirtolaisen mukanaan tuomat resurssit kuten koulutustaso, ammattitaito tai vieraan kielen tuntemus vaikuttavat sopeutumisprosessin kulkuun. Keskeiset kysymykset tässä yhteydessä käsittelevät suomalaisten lähtöasemia kotimaassa ja niiden välittämää alkupääomaa uuteen ympäristöön sopeutumisessa. Sellaisia kysymyksiä ovat: Ketkä suomalaiset tulevat Sveitsiin? Mistä päin Suomea he ovat kotoisin ja minkälaisia resursseja heillä on tullessaan? Näihin esitettiin vastausta analysoimalla maahan muuttaneiden suomalaisten naisten sosiaalista taustaa kotimaassa, heidän koulutustasoaan ja ammatillista asemaansa.

Kyselyyn osallistuneet suomalaiset olivat odotuksen mukaan nuoria: yli puolet heistä oli kyselyhetkellä alle 30-vuotiaita (57%), 32% oli 30-40-vuotiaita ja vain 11% oli yli neljäkymmentä. Suomalaisnaisten Sveitsiin muutto näyttää olevan melko uusi ilmiö: Suurin osa vastanneista oli saapunut 60- ja 70-luvun vaihteessa: 18% oli asunut Sveitsissä vasta alle viisi vuotta, 52% 5-9 vuotta ja 30% oli ollut jo yli yhdeksän vuotta maassa. Nämä luvut vastaavat Saksan Liittotasavallassa tehtyjen tutkimuksien tuloksia (Tuomi-Nikula, 1986). Tässä käsitelty siirtolaisuus on ilmeisesti siten yhteydessä toista maailmansotaa seuranneeseen korkeamman koulutuksen yleistymiseen ja sen mukanaan tuomiin uusiin mahdollisuuksiin.

Etelä-Suomen kaupunkien nuoret naiset eivät välttämättä muuta Sveitsiin: puolet kyselyyn osallistuneista on kotoisin Itä-, Keski- tai Pohjois-Suomesta. Lapsuutensa

heistä on 53 % viettänyt maaseudulla, 29 % pikkukaupungissa ja vain 18 % suurkaupungissa (>100 000 as.). Jos verrataan näitä lukuja koko Suomen keskiarvoihin vuonna 1976 (Suomen tilastollinen vuosikirja) on Itä-, Keski- tai Pohjois-Suomen samoin kuin maaseudun osuus Sveitsiin siirtyneiden joukossa jonkun verran odotettua suurempi. Sosiaaliselta taustaltaan ja koulutustasoltaan Sveitsiin muuttaneet suomalaiset eroavat huomattavasti Länsi-Euroopan siirtotyövoiman enemmistöstä: 31 % on kotoisin ylä- tai ylempään keskiluokan perheistä ja 62 % on suorittanut ylioppilastutkinnon. Suurin osa heistä puhui myös jo muuttaessaan ainakin jonkun verran maan kieltä: vain 16 % ei osannut ollenkaan saksaa. Kolmanneksella oli oppikoulun saksan pitkää kurssia vastaavat tiedot.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suomalaisilla Sveitsissä oli jo maahan muuttaessaan huomattavasti paremmat lähtöasemat kuin valtaosalla valaliiton ulkomaalaisista. Heillä oli käytettävissään huomattava määrä resursseja, joiden teoreettisesti oletetaan helpottavan sosioekonomista integraatiota. Kysymys on siten ennenkaikkea siitä, kuinka haluttuja heidän resurssinsa olivat uuden yhteisön sosiaalisessa vaihdossa ja kuinka hyvin he onnistuivat käyttämään niitä asemansa vakiinnuttamiseen vastaanottavan yhteiskunnan puitteissa.

Päämäärävaltion siirtolaispolitiikalla on tähän keskeinen vaikutus. Jos se takaa mahdollisuudet monipuoliseen sosiaaliseen osallistumiseen, on integraatio lähinnä siirtolaisten resurssista riippuvainen. Sveitsin politiikka ei kuitenkaan 60-luvun puolivälin jälkeen ole ollut erikoisen suosiollinen laajamittaisen sopeutumisen toteuttamiselle. Sen päämäärä on ennenkaikkea siirtolaisuuden rajoittaminen ilman liian suuria haittoja maan talouselämälle. Työluvan saaminen on siten vaikeaa. Niitä jaetaan vain sellaisille elinkeinohaaroille, joille sveitsiläisen työvoiman hankkiminen on melkein mahdotonta. Nii-

tä ovat esimerkiksi rakennus-, ravintola-, hotelli- ja sairaala-alat. Erikoisesti sairaalat ovatkin olleet erittäin kiinnostuneita hyvin koulutettujen pohjoismaalaisten "maahan-tuonnista". Ne ilmoittavat säännöllisesti myös suomalaisissa lehdissä vapaista työpaikoista. Tältä pohjalta ei ole mitenkään yllättävää, että useimmat suomalaiset tulevat Sveitsiin sairaalaan töihin: 43 % ilmoitti ensimmäisen työpaikkansa olleen terveydenhuoltoammateissa. Vuoden 1972 jälkeen muuttaneilla tämä osuus oli jopa 60 %. He eivät kuitenkaan tule taloudellisen pakon sanelemana aputyövoimaksi: Noin puolet työskenteli alusta alkaen jo Suomessa oppimassaan ammatissa (51 %), 13 % tuli opiskelemaan ja jäljelle jäävän 37 % joukosta enemmistö tuli maahan harjoitteluvaihdon kautta. Vaikka suomalaisten yhteiskunnallinen asema ehkä siirtolaisuuden ensimmäisenä vuonna (tai ensimmäisinä vuosina) on jonkun verran huonompi kuin kantaväestön enemmistöllä, vain harvat heistä samais-tavat itsensä siirtolaisyövoiman massaan.

Vuosien kuluessa sosioekonominen integraatio yleensä paranee. Keskeinen osuus siihen on avioliiton solmimisella: 53 %:lla kyselyyn vastanneista oli sveitsiläinen aviomies. Suomalaisnaisen sveitsiläismies on useimmiten hyvässä yhteiskunnallisessa asemassa: 44 % kuuluu ylä- tai ylempään keskiluokkaan. Vastaava osuus naimattomien tai ulkomaalaisten kanssa avioliiton solmineiden keskuudessa on vain 16 %.

Avioliitosta huolimatta on työelämä suomalaisnaiselle tärkeä sosioekonomisen integraation areena. Hänelle merkitsee perheen perustaminen harvemmin omasta ammatista luopumista kuin hänen sveitsiläisille kanssasisarilleen: 51 % naimisissa olevista suomalaisista työskenteli edelleen myös kodin ulkopuolella. Vastaava osuus kantaväestön keskuudessa oli tutkimuksen suoritusajankohtana n. 30 %. Yksi selitys suomalaisten runsaaseen työssäkäymiseen on heidän korkea koulutustasonsa. Se on tärkeä edellytys

tyytytystä antavan työpaikan hankkimiselle. Tutkimus Sveitsin naisen asemasta (Held & Levy, 1973) osoittaa, että ylemmän keskiluokan naisten "vapaaehtoisien" työssäkäynnin keskeinen motiivi on mahdollisuus itsensä toteuttamiseen ammatin puitteissa. 2/3 ansiotyössä käyvistä suomalaisista aviovaimoista olikin ammatissaan vastuunalaisessa ja itsenäisessä asemassa. Naimattomien keskuudessa vastaava osuus on 43%. Olettaessa huomioon, että valtaosa naimattomista oli asunut Sveitsissä vasta muutaman vuoden ja oli alle kolmekymmentä-vuotiaita on suomalaisten naisten korkea ammatillinen asema todiste heidän menestyksellisestä sopeutumisestaan Sveitsin työelämään. Tässä suhteessa he ovat huomattavasti paremmassa asemassa kuin etelä-eurooppalaiset siirtolaisvaimot, jotka myös keskivertoa useammin ovat taloudellisen pakon sanelemina ansiotyössä kodin ulkopuolella, mutta tekevät suuren osan "liikaisesta" ja yksitoikkoisesta naisten työstä sveitsiläisessä yhteiskunnassa (Ley, 1978).

Sosio-ekonomisen integraatio ei kuitenkaan vielä merkitse monipuolista sopeutumista. Toinen tärkeä sopeutumisen ulottuvuus on sosiokulttuurinen integraatio. Se merkitsee ennenkaikkea, että siirtolainen osallistuu samassa määrin kuin kanta-asukkaat erilaisiin sosiaalisten suhteiden verkostoihin ja että hänellä on samat mahdollisuudet toteuttaa itseään uuden ympäristön puitteissa. Tällainen laadullinen osallistuminen tapahtuu yhteiskunnan makro- ja mikrotasolla. Makrotasolla se ilmenee joukkotiedotusvälineiden seuraamisena ja osallistumisena vastaanottavan yhteiskunnan poliittisiin, sosiaalisiin ja kulttuuritapahtumiin. Mikrotasolla sosiokulttuurinen sopeutuminen ilmenee siitä, missä määrin siirtolaisen ystäväpiiri koostuu uuden ympäristön kanta-asukkaista. Siirtolaisilla, joilla on kylliksi aineellisia resursseja, on myös paremmat mahdollisuudet sosiaaliseen osallistumiseen uudessa ympäristössä.

Suomalaisten sosiaaliset verkostot

Erikoisen tärkeitä sopeutumisen kululle ovat siirtolaisen sosiaaliset verkostot. Mitä enemmän ne koostuvat kanta-asukkaista, sitä todennäköisempi on kokonaisvaltainen sosiokulttuurinen sulautuminen uuteen ympäristöön. Kanta-asukkaista koostuva ystäväpiiri saa silloin keskeisen referenssiryhmän aseman, joka muovaa ympäristöön kodistuvia asenteita, normeja ja arvoja (Merton & Kitt, 1963; Gordon, 1964).

Sosioekonomisen integraationsa johdosta suomalaisilla on hyvät rakenteelliset edellytykset sosiokulttuuriseen integraatioon sveitsiläisen yhteiskunnan puitteissa. Ensimmäinen askel tähän suuntaan on usein avio- tai avoliitto kantaväestöön kuuluvan kanssa. Kuten edellä todettiin on suuri osa suomalaisista naimisissa sveitsiläisen kanssa. Naimattomistakin useat elävät avoliitossa valaliiton kansalaisen kanssa. Niinollen on luonnollista, että heidän ystäväpiirissään yleensä on useampia sveitsiläisiä: 55% kyselyyn vastanneista on läheisessä ystävyys-suhteessa vähintään viiden sveitsiläisen kanssa (avio- tai avokumppania lukuunottamatta). Vain 3% ei omistanut yhtäkään sveitsiläistä ystävää. 41% ilmoitti parhaiden ystäviensä olevan sveitsiläisiä.

Oma etninen subkulttuuri on tärkeä vaihtoehto sosiaaliselle osallistumiselle uuteen ympäristöön. Koska suuri osa henkilökohtaisista tarpeista voidaan tyydyttää myös etnisen subkulttuurin puitteissa, se voi muodostua esteeksi onnistuneelle sopeutumiselle vastaanottavan yhteiskunnan puitteissa. Se ei kuitenkaan koskaan pysty korvaamaan sopeutumista uuteen ympäristöön, koska sen tarjoamat mahdollisuudet keskeisten tarpeiden tyydyttämiseen ovat pakostakin rajoitetut (Jaakkola, 1976). Subkulttuuri nähdäänkin usein ennenkaikkea sosioekonomisella ulottuvuudella syrjittyjen vähemmistöjen areenana. Tämä näkemys perustuu olet-

tamukseen, että vasta kun yksilöllä ei ole mahdollisuuksia vallitsevaan kulttuuriin osallistumiseen, hän vetäytyy subkulttuurin suojaan. Ainakin teoreettisessa analyysissä pitäisi ottaa huomioon toinenkin mahdollisuus: Myös vähemmistö voi "syrjiä" enemmistöä ja näyttää tämän vetäytymällä oman ryhmän edustajien pariin. Subkulttuurilla on nimittäin myös positiivinen merkitys sopeutumisprosessissa. Se antaa taustatukea ja auttaa siten ylläpitämään omaa identiteettiä uusien ristiriitaisien vaikutteiden keskellä. Useat tutkijat toteavat, että etnisen subkulttuurin olemassaolo suojaa siirtolaisia muuton aiheuttamilta psykososiaalisilta ongelmilta (Binder et al. 1978; Haavio-Mannila et al., 1975).

Vaikka suomalaisilla on hyvät yhteydet sveitsiläisiin, on omalla etnisellä subkulttuurilla heidän keskuudessaan tärkeä asema. Vain 7 % suomalaisista ei ole yhtään suomalaista ystävää ja kolmannes omistaa yli viisi kotimaista ystävää. Yli puolet on jatkuvasti kiinteässä yhteydessä muihin suomalaisiin Sveitsissä. Suomalaiset Sveitsissä muodostavat usein oman suljetun ryhmänsä: 87 % suomalaisten suomalaisista ystäväistä tuntee ainakin osittain toinen toisensa. Useissa kaupungeissa onkin olemassa suomalaisten kantapöytä, jonka ääreen kokoonnutaan noin kerran kuussa. Suomalaista kulttuuria pitää yllä myös Sveitsin Suomen Ystävien Seura. Se järjestää säännöllisesti vappu-, juhannus-, itsenäisyyspäivä- ja pikkujoulujuhlia. Näihin juhliin osallistuu 37 % vastanneista usein. Yllättävän suuri osa (40 %) kuitenkin ottaa vain harvoin osaa tällaisiin "virallisiin" suomalaisjuhliin.

Oman kulttuuritaustan merkitys Sveitsin suomalaisille

Useimmat tutkimukset tarkastelevat siirtolaisten sopeutumista ennenkaikkea objektiivisten indikaattoreiden avulla. Tutkimuksessa, johon tämä artikkeli perustuu, yri-

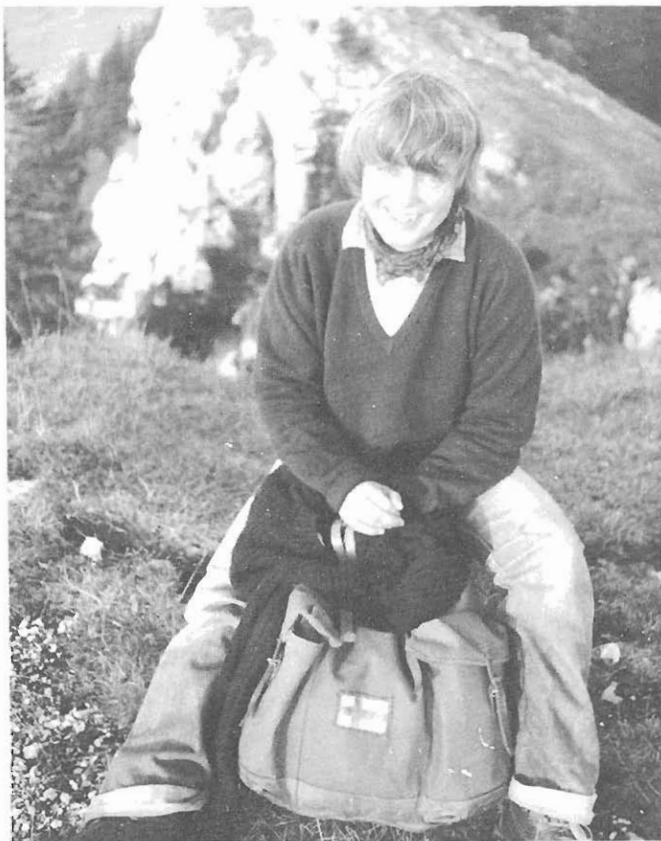
tettiin myös valaista sopeutumisen subjektiivista puolta. Objektiivista ja subjektiivista sopeutumista voidaan parhaiten analysoida ottamalla avuksi objektiivisen ja subjektiivisen sosiaalisen etäisyyden termit. Niitä käytetään tutkittaessa sosiaalisia verkostoja (Mitchell, 1971; Laumann, 1973). Objektiivisen etäisyyden aste ilmenee siinä, ovatko siirtolaiset samoissa ammattiteissa, asuvatko he samoilla asuinalueilla ja osallistuvatko he samoihin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin kuin kanta-asukkaat vai elävätko he eristettyinä omina yhteisöinänsä vastaanottavan yhteiskunnan sosiaalisen järjestelmän ulkopuolella. Subjektiivinen sosiaalinen etäisyys taas kuvaa siirtolaisten ja kanta-asukkaiden valmiutta olla keskinäisessä kanssakäymisessä toisen ryhmän edustajien kanssa. Subjektiivinen sosiaalinen etäisyys on usein tärkeä väline oman ryhmä-identiteetin säilyttämisessä ja rajan määrittelemisessä toisiin (etnisiin) ryhmiin. Subjektiivinen etäisyys pidetään silloin voimassa ennakkoluulojen ja stereotyyppien avulla (Markefka, 1975). Siirtolaisten ja kanta-asukkaiden suhteissa syntyy herkästi ennakkoluuloja, koska kummallakaan ryhmällä ei ole mahdollisuuksia oppia tuntemaan toinen toistaan koko monipuolisuudessaan. Partikularistiset kokemukset saattavat johtaa omien rajoitettujen kokemusten yleistämiseen koko toista ryhmää koskeviksi (Heintz et al., 1978).

Kun tarkastellaan suomalaisten yhteiskunnallista asemaa ja sosiaalisia suhteita Sveitsissä, näyttää heidän ja sveitsiläisten välinen objektiivinen sosiaalinen etäisyys olevan melko vähäinen. Kuitenkin heille suhteet toisiin suomalaisiin ovat ilmeisen tärkeitä. Useimmat korostavat ainakin yhden todella läheisen suomalaisen ystävän merkitystä, vaikka valtaosa lähiystävistä koostuisikin sveitsiläisistä. Monet ongelmat, kuten silloin tällöin mieleen nouseva koti-ikävänsä tapainen haikeus, oma identiteetti ja ympäristön vieraat tavat, ovat kaikesta huolimatta senlaatuista, että vain toinen suomalainen voi ne todella ymmär-

tää. Ja myös äidinkielen taidon ylläpitämiselle on toisten suomalaisten seura välttämätön, sillä vain hyvin harva sveitsiläinen aviomies puhuu tai edes ymmärtää suomea. Kysymystä, missä määrin suomalaiset siirtolaiset Sveitsissä kokevat subjektiivista sosiaalista etäisyyttä kantaväestöön, analysoitiin tässä artikkelissa käytyssä aineistossa tutkimalla integraatiomotivaatiota ja oman erilaisuuden korostamista kyselyyn vastanneiden keskuudessa.

Integraatiomotivaation indikaattoreita ovat aikomus jäädä pysyvästi Sveitsiin asumaan ja sveitsiläisten ystävien tärkeys. Vaikka suurin osa suomalaisnaisista tulee alunperin Sveitsiin vuoden sopimuksella, 51 % ilmoitti kyselyhetkellä aikomukse-

naan olevan jäädä pysyvästi maahan. Yllättävää on, että vain noin puolet seka-avioliiton solmineista kuului tähän ryhmään. Avioliitto sveitsiläismiehen kanssa ei siten merkitse sveitsiläisyyden omaksumista. Vaatimus, joka vielä vuoden 1988 alkuun asti epäsuoraan sisältyi Sveitsin avioliittolakiin. Noin kolmannes tutkimukseen osallistuneista ei pitänyt sveitsiläisiä ystäviä mitenkään tärkeinä, 25 % oli sitä mieltä, että on erittäin tärkeää omistaa myös hyviä sveitsiläisiä ystäviä. Täysin ilman sveitsiläisiä ystäviä ilmoittivat tulevansa toimeen ennenkaikkea suomalaiset, joiden aviomies ei myöskään ollut sveitsiläinen. He näyttävät siten muita voimakkaammin samaistavan itsensä ulkomaalaisväestöön.



Sveitsin suomalaiset ovat ylpeitä kansallisuudestaan. Sitä pidetään näkyvästi esillä esimerkiksi reppua koristavan Suomen lipun muodossa vuoristoväestöillä.



Etäisyydestä huolimatta ovat suhteet kotimaahan säilyneet lämpiminä. Monen sveitsinsuomalaisen kesäohjelmaan kuuluvat kiinteästi Inter-raililla matkustavat sukulaistuoret. Kuvassa suomalaistytöjä Zürichin keskustassa.

Hyvästä ulkoisesta sveitsiläiseen elämään sopeutumisesta huolimatta suomalaiset ovat ylpeitä perinteestään ja kansallisuudestaan. Päinvastoin kuin monet etelämaalaiset, jotka sveitsiläisten seurassa usein pysyvät sivussa ja yrittävät olla näytämättä ulkomaalaisuuttaan, suomalaiset pitävät oman kansallisuutensa selvästi esillä: heillä on yleensä autoissaan Suomen lippu sveitsiläisen rekisterikilven viereen kiinnitettynä ja he puhuvat kainostelematta keskenään suomea myös yleisillä paikoilla. Vaikka monet ovatkin avioliiton kautta saaneet Sveitsin kansalaisuuden, he edelleenkin korostavat suomalaisuuttaan. Yli puolet kyselyyn osallistuneista piti oman kansallisen perinteen vaalimista

tärkeänä. He olivat sitä mieltä, että suomalaisen ja sveitsiläisen kulttuurin välillä on yhtäläisyyksistä huolimatta myös olennaisia eroja, eikä suomalaisten sopeutuminen Sveitsin oloihin siten ole mikään itsensä selvyyttä. Sen vuoksi monet heistä myös pitivät suomalaisten keskinäisiä kontakteja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta välttämättöminä.

Myös yhteydet kotimaahan ovat tärkeä väline oman perinteellisen identiteetin säilyttämisessä. Sveitsin Suomen Ystävien Seura ja muutamat sveitsiläis-suomalaiset matkatoimistot järjestävät loma-aikoina, jouluna ja pääsiäisenä edullisia tilauslentoja, joten vierailut Suomessa eivät vaadi ylettömiä taloudellisia uhrauksia. 2/3 ky-



Vaikka monet suomalaiset ovatkin saaneet Sveitsin kansalaisuuden avioliiton kautta, he edelleenkin arvostavat suomalaisuuttaan. Useimpien Sveitsin suomalaisten autoissa on rekisterikilven vieressä Suomen lippu. Tällaista tapaa ei ole muilla ulkomaalaisilla. Kuva on otettu lomamatkalla Suomessa.

selyyn osallistuneista käy kotimaassa vähintään kerran vuodessa. Heillä on yleensä lämpimät ja läheisinä säilyneet suhteet vanhempiinsa ja sisaruksiin. Suomesta vierailtaan myös ahkerasti Sveitsissä ja monen sveitsin-suomalaisen kotiäidin kesäohjelmaan kuuluvatkin omien lapsien ohessa inter-raililla matkustavat sisarukset tai näiden lapset. Yhteydet kotimaahan eivät kuitenkaan rajoitu vain perhepiiriin: 60 % kyselyyn vastanneista ilmoitti olevansa jatkuvasti kiinteässä yhteydessä entisiin ystäviinsä ja koulutovereihinsa Suomessa.

Suomalaiset ja sveitsiläinen yhteiskunta

Integraatio sosiaalisten suhteiden verkostoihin eri toiminta-areenoilla on vain yksi sosiokulttuurisen integraation osa-alue. Laajamittaiseen sopeutumiseen uudessa

ympäristössä kuuluu yhtäläillä sosiaalinen osallistuminen yhteiskunnan makrotasolla. Tämä ilmenee siinä, missä määrin uusi yhteiskunta omine sääntöineen ja arvoineen muodostaa siirtolaisen normatiivisen ja moraalisen viitekehäyksen. Sitä voidaan tutkia esimerkiksi tutkimalla poliittista osallistumista. Tämä ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa ulkomaalaistutkimuksissa, koska poliittinen systeemi useimmissa maissa on vierasmaalaisille suljettu. Aineistossa, johon tämä artikkeli perustuu, voitiin poliittista osallistumista analysoida vain sveitsiläisen kanssa avioliiton solmineiden keskuudessa. Toinen yhteiskunnallisen osallistumisen areena ovat joukkotiedotusvälineet. Tutkimalla siirtolaisen mielenkiinnon kohteita tällä alueella, voidaan tehdä johtopäätöksiä hänen aatteellisesta suuntautuneisuudestaan. Sosiokulttuurinen integraatio merkitsee silloin, että siirtolainen seuraa lehdistön, radion ja television välityksellä vastaanottavan yhteiskunnan po-

liittistä ja sosiaalista elämää. Sveitsin kansalaisuuden avioliiton kautta saaneet suomalaiset ovat äänestyskäyttäytymisensä todellisia ihannekansalaisia. N. 2/3 kyselyyn osallistuneista sveitsiläisistä avio- vaimoista ilmoitti käyvänsä säännöllisesti äänestämässä. Tämä osuus on hyvin korkea verrattaessa sitä koko Sveitsin äänestysprosentteihin, jotka vaihtelevat 25 % ja 45 % välillä. Tuskin onkaan kysymys todellisesta käyttäytymisestä. Todennäköisempää on, että vastausjakauma kuvastaa suomalaisvaimojen normeja, jotka ilmaisevat voimakasta sveitsiläiseen keskiluokkaan sopeutumisen painetta.

Joukkotiedotusvälineiden seuraamista tutkittiin kaikkien kyselyyn vastanneiden keskuudessa. 48 % seuraa säännöllisesti Sveitsin ja oman asuinkantoninsa tapahtumia lehdistä, radiosta ja televisiosta. He eivät kuitenkaan valitse ennenkaikkea sveitsiläistä yhteiskuntaa viitekehyykseen, vaan suurimmalle osalle heistä on ominaista jonkinlainen kosmopoliittinen suuntautuneisuus. He seuraavat yhtä tiheään myös maailman politiikan tapahtumia kuin sveitsiläisiä uutisia.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suomalaiset Sveitsissä ovat yleensä hyvin sopeutuneet yhteiskunnan eri toiminta-areenoilla. Heidän suuntautuneisuudessaan, integraatiovalmiudessaan ja integraationsa monipuolisuudessa on kuitenkin myös eroja. Näitä eroja ja niiden rakenteellisia ja kulttuurisia determinantteja on tarkoitus tarkastella tämän artikkelin toisessa osassa.

Lähteet

- Allardt, Erik (1976): Hyvinvoinnin ulottuvuuksia, Porvoo.
- Binder, J. & Simoes, M (1978). Sozialpsychiatrie der Gastarbeiter. Fortschr Neurol Psychiat., 46, pp. 342-359
- Dobler-Mikola, A. (1979): Probleme der soziokulturellen Integration, Lizentiatsarbeit, Universität Zürich
- Dobler-Mikola, A. (1981): Determinanten der soziokulturellen Intergration, Schweizerische Zeitschrift für Soziologie, 7, pp. 257-277.
- Gordon, Milton M. (1964). Assimilation in American life, New York.
- Haavio-Mannila, E. & Stenius K.(1977):Mental health of immigrants in Sweden, Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia no. 211.
- Heintz, P. et al. (1978): Strukturelle Bedingungen von sozialen Vorurteilen, in: Karsten, A. (ed): Vorurteile, Darmstadt.
- Held, Th. Levy, R. (1973): Untersuchung über die Stellung der Frau in der Schweiz, Zürich
- Hyman, Herbert (1955): Survey design and analysis, Glencoe.
- Jaakkola, Magdaleena (1976): Friendship networks in Scandinavian countries, Research group for comparative sociology, University of Helsinki.
- Lauman, E. O. (1973): Bonds of pluralism, New York
- Ley, Katharina (1978): Frauen in der Emigration, Zürich.
- Markefka, M. (1975): Vorurteile, Minderheiten, Diskriminierung, Luchterhand.
- Merton, R. K. & Kitt, A. S. (1963): Reference groups, in: Coser, A. L. & Rosenberg, B. (eds): Sociological theory, London.
- Mitchell, J. C. (ed) (1971): Social networks in urban situations, London.
- Tuomi-Nikula, Outi (1986): Suomalaisten akkulturoituminen Saksan liittotasavallassa II maailmansodan jälkeen, Siirtolaisuus - Migration, pp. 19-27, Turku.

Norjan ja Delawaren suomalaisten rautalampilaisuus

Skandinavian metsäsuomalainen asutus ja Delaware-siirtolaisuus on totuttu liittämään Rautalammin nimeen. Tämän käsityksen yksityiskohtainen tarkastelu on ollut vaikeaa useastakin syystä. Metsäsuomalaisasutuksen alku kätkeytyy hämärään: ei ole lähtö- eikä tulotietoja, sillä väki lähti ainakin osittain varkein. Ruotsissa laaditut tätä väestöä koskevat asiakirjat laadittiin ymmärtämättä merkitä näkyviin itäsuomalaisille ominaisia sukunimiä, joita huomattiin merkitä muistiin vasta sukupolvien mentyä.

Tässä tarkastelussa koetan selvittää, missä määrin muutto sai mukaansa rautalampilaisia ja minkä verran muita itäsuomalaisia. Vertailuaineeksena on vuonna 1686 Norjassa laadittu metsäsuomalaisluettelo, S. Ilmosen vuonna 1938 julkaissama teos Delawaren suomalaisista sekä saman tekijän ”Amerikan suomalaisten historiaa” (1919). Ensinmainitun asiakirjasarjan julkaisi rovasti Isidor Sundberg Ruotsissa. Lähtöalueen nimitiedot on koottu vuosien 1593 ja 1600 maakirjoista, ja lisäksi on käytetty muitakin, Savon ja Karjalan sukujen levinneisyyttä 1500-luvulla koskevia tiedostoja.

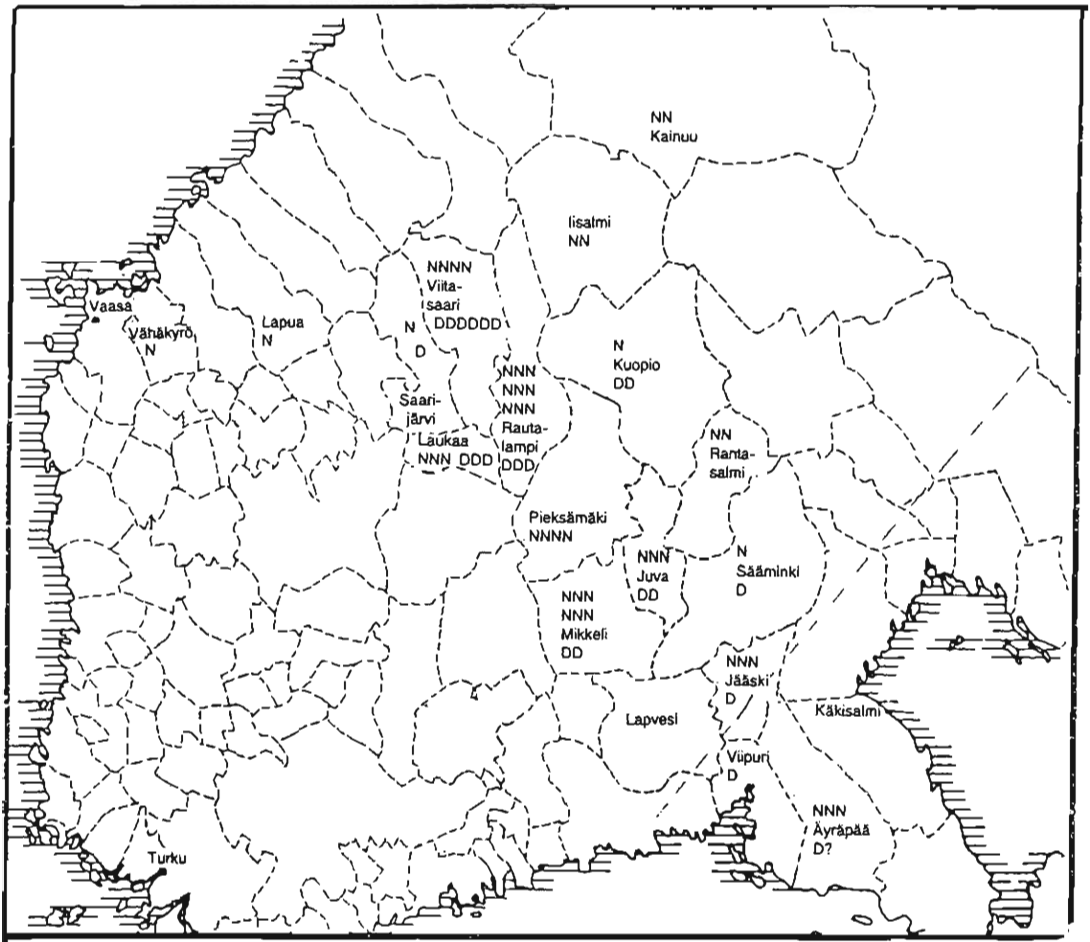
Lähtöaluetta tarkastellessa on muistettava, että 1500- ja 1600-lukujen Rautalampi oli verrattomasti laajempi kuin nykyinen pitäjän kirkolta pitäjän itärajaan oli 200 metriä, länsirajaan 200 kilometriä. Mukana oli koko pohjoinen Keski-Suomi Kivijärveä ja Pihtipudasta myöten. Kaikki



Prof. Veijo Saloheimo on Karjalan tutkimuslaitoksen vanhempi tutkija Joensuun yliopistossa. Oheinen artikkeli on Rautalammin kunnan järjestämässä Delaware-juhlassa 29.3.1988 pidetty esitelmä.

tältä alueelta lähteneet voivat pitää itseään rautalampilaisina.

Lähin tuloalue oli Ruotsissa. Sikäläiset tutkijat ovat kartoittaneet eri alueiden suomalaisasutuksia. Richard Gothe julkaisi useita selvityksiä Medelpadin, Ångermanlannin, Jämtlannin ja Hälsinglannin suomalaisista, Richard Broberg taas tunnetuimman suomalaismetsän Vermlannin asutuksesta. Hän laati myös kiintoisan kokonaisesityksen suomalaisten esiintymisestä Ruotsissa eri alueilla ja



Norjaan ja Delawareen muuttaneiden suomalaisten lähtöalueet sukunimivertailun perusteella. Merkit suhteessa lähteneiden sukujen määrään. N = Norja; D = Delaware.

eri aikoina. Hänen mukaansa suomalaisia muutti Ruotsiin jo keskiaikana ja ajoittain pitkin 1500-lukua. Yleisesti tunnettu muutto, jossa Rautalampikin mainitaan lähtöalueena, oli siten vain eräs vaihe tässä muuttovirrassa.

Ruotsalaisen tutkimuksen puutteena on edelleen se, ettei muuttovirtojen alkupäätä voida osoittaa tarkalleen. Meidän on jokseenkin mahdotonta erottaa suomalaisista lähteistä poismuuttajia etu- ja isännimiseen vertaillaksemme niitä ruotsalais-

ten lähteiden ja sikäläisen tutkimuksen tarjoamiin tietoihin. Tämä olisi kuitenkin välttämätöntä voidaksemme todeta, minkä verran, milloin ja minne juuri rautalampilaisia siirtyi.

Koska kokonaiskuvaa on tämän vuoksi mahdoton hahmottaa, tyydytään tässä norjalaislähteiden tarjoamaan otokseen. Se sisälsi kaikkiaan liki 800 henkeä yli satana perheenä, jotka tuolloin vuonna 1686 asuivat Oslon koillis-, pohjois- ja osin myös länsipuolisissa pitäjissä osittain maanviljelijöinä, osittain norjalaisten talojen torppareina tai muuten tilattomina. Suuri osa mainitaan vain isännimellä, mut-

ta joukossa oli yli 60 sukunimellistäkin edustaen 43 sukua.

Luettelo oli merkitty kunkin suomalaisen syntymäaika ja -paikka sekä tulo Norjaan ja muutot siellä. Enemmistö oli syntynyt Ruotsissa: Vermlannin metsissä, Bergslagissa, Orsassa, nuorimmat tietysti Norjassa, mutta 12 Suomessakin.

Näiden iästä voidaan päätellä muuttovaiheita, sillä asianomainen oli tietysti lähtenyt Suomesta syntymävuotensa jälkeen. Kolmen suomessa syntyneet syntymävuotta ei merkitty, kaksi oli syntynyt 1500-luvulla, vuoteen 1620 mennessä kolme ja sen jälkeen kolme, mm. 1636 Lauri Juhananpoika Lapualla, samoin Niilo Juhananpoika sekä 1634 Heikki Pesonen. Nämä olivat siis lähteneet joko syntymäaikansa puristuksessa tai peräti 1640-luvun alun nälkää pakoon. Tuon lapualaisen lisäksi mainittiin toinenkin eteläpohjalainen, Vähässäkyrössä 1606 syntynyt Jakob Brun.

Noiden 43 sukunimen perusteella voidaan päätellä jotakin niiden haltijain alkuperästä. Suur-Rautalammin väeksi tästä voidaan päätellä Matti Pekanpoika Finne, petrumalaista sukua Laukaasta, Olli Juusonpoika ja Paavo Antinpoika Hakkarainen, jonka sukuinen Paavo asui aikanaan Huopanassa Viitasaarella, Eerikki Sihvonpoika Hämmäläinen Viitasaaren Haapaniemestä lähtenyttä sukua, Heikki Hänninen Konneveden Siikakoskelta, Elli Heikintytär Kurki Pihtiputaan Kuivasmäestä, Vappu Lassintytär Kärkkäinen Hankasalmen Kärkkäälästä, Olli Pekanpoika Hamunen Tervon Hamulasta, Anna Tahvontytär Mullikka Karstulan Karangasta, Katri Paavontytär Pellinen Hankavedeltä, Antti Eeronpoika Puranen, äskenmainitun Mullikattaren aviomies Pudasjärveltä Pihtiputaalta, Heikki Heikinpoika Puttonen Laukaan Leppävedeltä, Juhana Taavetinpoika Pöntinen Häkkilästä, Pekka Paavonpoika ja Samuli Heikinpoika Raatikainen Tervon Haapamäestä tai Konneveden Särkisalosta, Hannu Heikinpoika Sormunen Keiteleen Vuonamolahdesta, Bertta Ollintytär

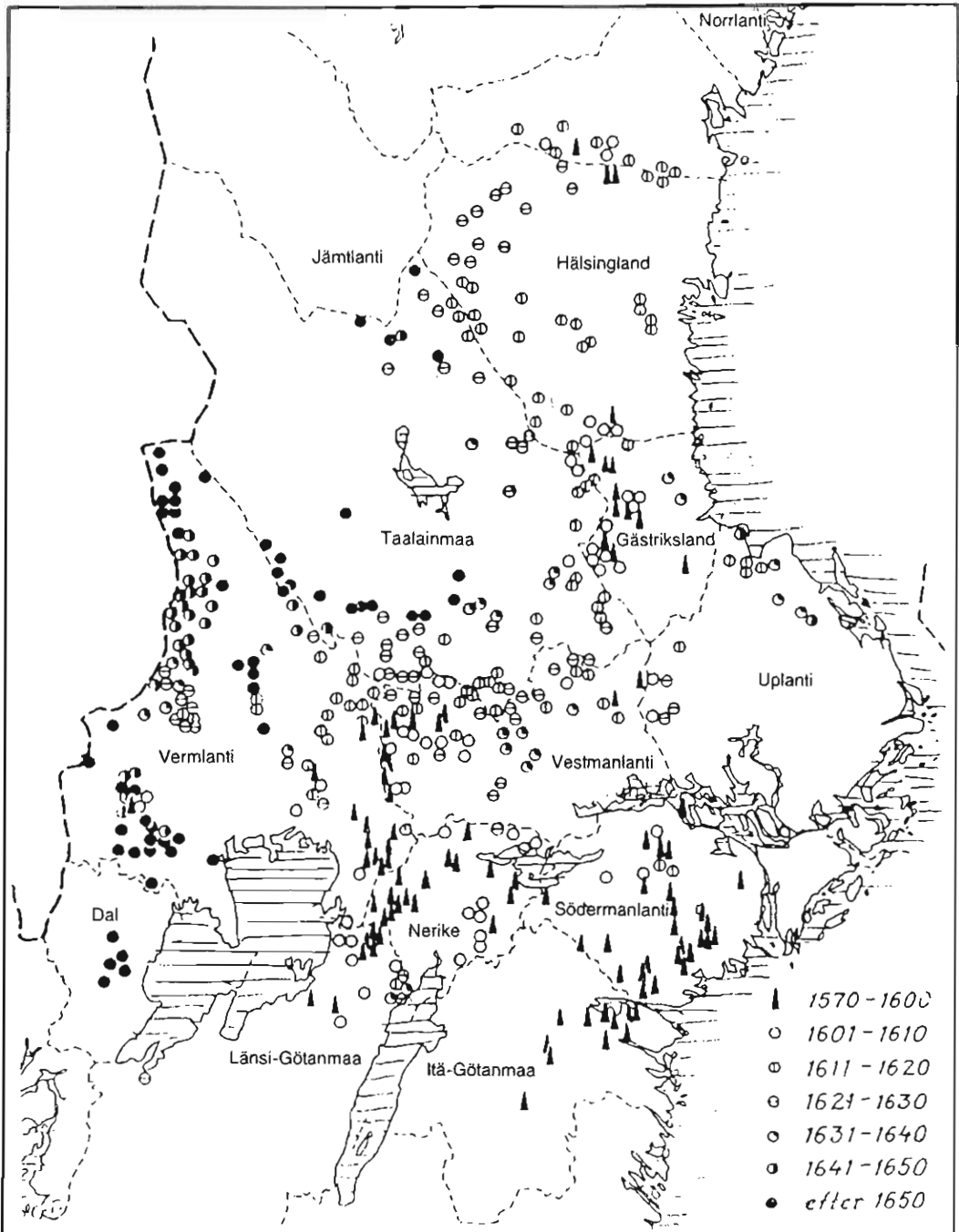
Tossavatar Keiteleen Sulkavajärveltä, kenties Abraham Pentinpoika Vesterinen, Kerkonjoensuulta sekä Antti ja Paavo Tanelinpoika Väisänen joko Rautalammin kirkonkylältä tai Suolahden Paadentaipaleesta. Nyky-Rautalammin alueelta lähteneitä oli siis tässä joukossa tuiki vähän, korkeintaan kolme. Suurrautalampilaisia sukuja kertyi 17.

Mikkeliläisiksi voisi todeta kuusi, pieksämäkeläisiksi neljä ja juvalaisiksi kolme nimeä, pitäjiä tytäripitäjät mukaanluettuina, rantasalmelaisia ja iisalmelaisia olisi kaksi, sääminkiläisiä ja kuopiolaisia yksi kumpiakin. Viipurin Karjalasta tavataan kolme nimeä sekä Jääsken että Äyräpään suurpitäjistä, edelleen Kainuusta kaksi.

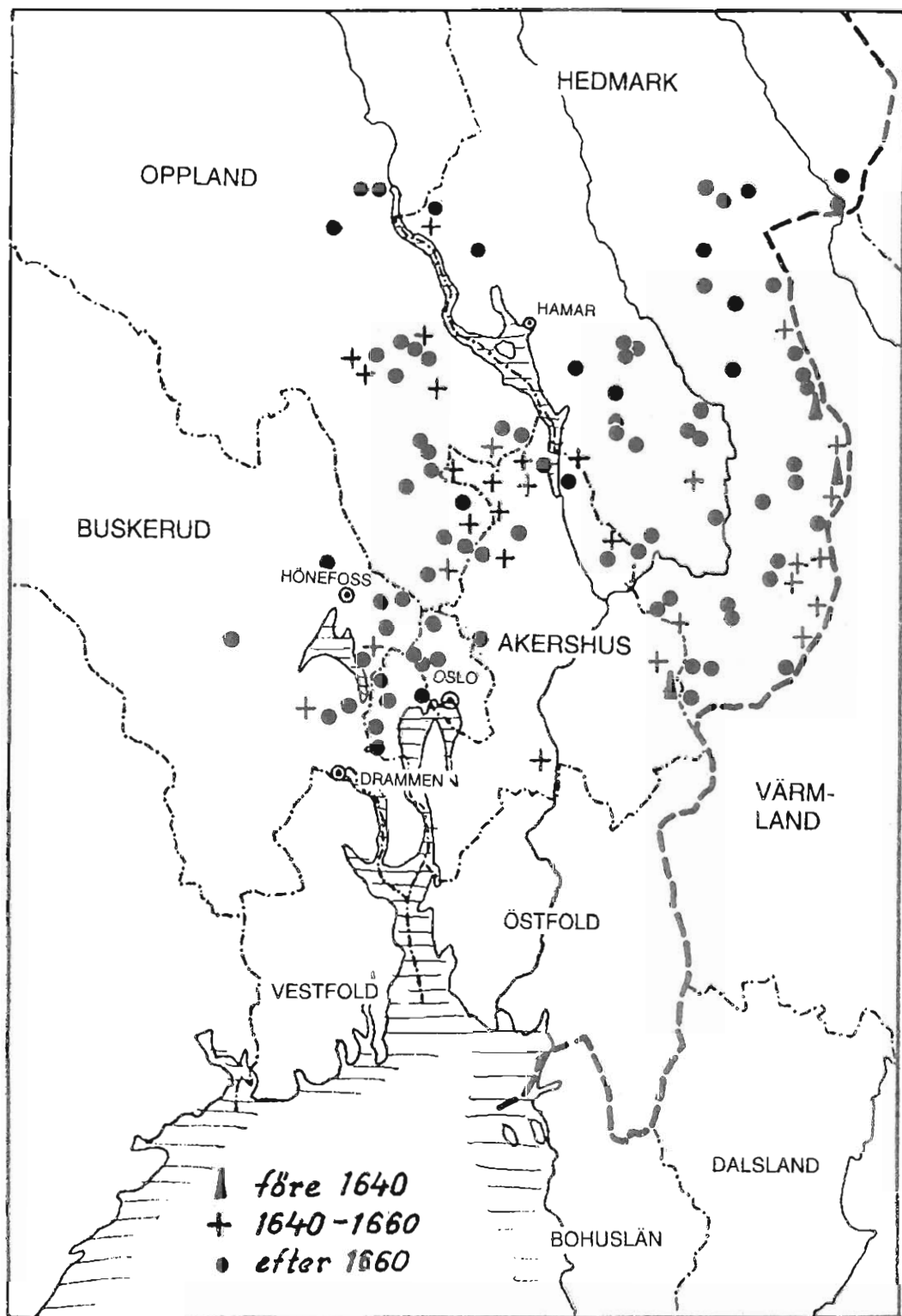
Näissä savolaisnimissä voi tietysti olla Rautalammin aikansa asuneiden nimiä, sillä tilaton väki vältti helposti verottajan eikä joutunut tämän kirjoihin.

Teoksessaan "Delawaren suomalaiset" mainitsee S. Ilmonen lukuisasti tšekäläisiä sukunimiä, kaikkiaan 32 erilaista. Hänenkin lähdeaineistonsa oli puutteellinen, sillä ruotsalainen tai hollantilainen esivalta ei kiinnittänyt huomiota sukunimiin, ja vasta englantilaiset viranomaiset kirjasivat niitä muistiin. Osa on saattanut siihen mennessä kadota, ja kirjoitusasu poikkosi paikoitellen paljonkin alkuperäisestä.

Noista nimistä voidaan Itä-Suomesta identifioida 24, joista rautalampilaisia 13. Matti Halttusen sukuperä oli Laukaan Leppävedellä tai Hankasalmen Niemisjärvellä. Jos Antti Hommanen voidaan palauttaa Hamuseksi, niin lähtöpaikka oli Tervon Hamulassa. Pekka Kokkisen isät ovat voineet lähteä Kokkosina Viitasaaren Kolimasta, ellei kysymyksessä ole jääskeläinen Kokin suku. Olli Kukkosen esi-isä Kuosma asui Viitasaaren Kimingissä 1590-luvulla. Yrjänä Kyni voitaisiin palauttaa Kymönkosken Paavo Kymiin samassa pitäjässä. Martti ja Nuutti Marttisen tausta on Laukaan Kuivamäessä, Antti Leikkosen



Savolaisen asutuksen leviäminen Keski-Ruotsiin 1570-luvun lopulta 1600-luvulle. Merkkien ryhmittely kartalla sekä suuremmilla että pienemmillä metsäalueilla antaa hyvin havainnollisen kuvan savolaisen asutuksen metsäpainotteisesta luonteesta. Pohjois-Värmlannissa suomalaisasutus leviää aina Norjan itärajalle saakka, puhtaasti suomalainen on Klarajoen ja Glommenin välillä noin 140 km pituinen ja 40 km levyinen alue. (Richard Broberg, *Invandringar från Finland till Sverige före 1700-talet*).



Suomalainen asutus itä-Norjassa 1600-luvulla Richard Brobergin mukaan.

Viitasaarella Niinilahdessa. Minkkisiä asui Laukaan Kuhajärvellä, ja Eerikki Mullikan esi-isä Antti Karstulan Karangassa. Heikki Parkkosen suku eli Viitasaaren Kolimassa. Lassi Purasen juuret menevät Pihlputaan Pudasjärvelle, Antti, Juhana ja Olli Tossavaisen Keiteleen Sulkavajärvelle. Pekka Valkosen suku eli Hankasalmen Kynsivedellä tai Laukaan Petrumassa.

Suur-Rautalammin ulkopuolelta saadaan kaksi mikkeliäistä. Kolehmaisat saattoivat lähteä Juvalta, Rantasalmelta tai Karttulasta. Juhana Ashman voitaneen palauttaa Tuhkaseksi, alkukotina Juva. Hannes Yrjänäisen tausta lienee Joroisissa.

Piensavolaisia näyttää olleen kaksi. Olli Stille voitaisiin palauttaa Hiljakaiseksi, jota sukua asui Säämingin saaristossa. Olli Räsänen taas on vehmersalmelaista juurta.

Eteläkarjalaisiksi jää kolme, tosin epävarmaa tapausta. Jos "Jost Josteseen" on palautettavissa Juhana Juustiseksi, niin lähtöpaikka oli Viipurin likellä Juustilassa. Matti Piipari voidaan tulkita jääskeläiseksi, ellei lisänimi johtunut ammatista.

Sitten Pietari Rambon arvoitus. Olavi Koivukangas pitää häntä vaasalaisena merimiehenä, mutta itäsuomalaisena on sattunut silmään toinenkin vaihtoehto. Äyräpäässä oli verraten yleisenä sukunimenä - Mullikan rinnalla - Rampa tai Rampanen, joka levisi 1600-luvulla Inkerinmaallekin.

Siirtolaisten hankinta ulottui kenties Ruotsin suomalaismetsien lisäksi itse Suomeenkin - siitähän on selviä jälkiä: Ilmonen mainitsee muutaman käkisalmelaisenkin siirtolaisen. Hanke saattoi jatkua vielä 1650-luvulle, sillä eräänä värvääjänä ja siirtokunnan päällystön jäsenenä mainittu Måns Kling liikkui Savossa, muutti Ruotsiin 1657 Säämingistä, mutta palasi Suomeen Liperin vapaaherrakunnan antmanniksi 1670-luvulla. Liperi kuului Delaware-hankkeen kantavimmalle voimalle Fleming-suvulle.

Satojen, kenties tuhansien perheiden vaelluksesta on tässä käsissämme 46 Ruotsin halki Norjaan ja 23 eri teitse Delawareen päätynyttä tapausta. Norjaan menneistä oli rautalampilaisia 17 ja näistä yli puolet Rautalammin neljännekunnasta Hankasalmeilta Keiteleelle. Savosta olisi tämän mukaan lähtenyt hiukan enemmän eli 19 ja muualta rippeet.

Delawarensuomalaisista näyttää olleen rautalampilaisia 13 eli yli puolet noista 23 tapauksesta. Näistä taas suur-Viitasaari lähetti useimmat eli kuusi, Laukaa ja Rautalammin neljännekunta kolme perhettä kumpikin. Savolaisia olisi tämän mukaan seitsemän.

Jos nämä päätelmät pitävät paikkansa, olisi laukaalaisilla aihetta muistaa John Mortonia, joka sittemmin oli allekirjoittamassa Yhdysvaltain itsenäisyysjulistusta. Supervallan syntyhistoriassa mainitaan myös nimi Coleman, miksi Kolehmainen muuttui englanninkielisessä yhteisössä. Tässä olisi kenties karttulalaisillekin muisteleminen.

Tämänkin tarkastelun luvut osoittavat, että Ruotsin- ja Amerikan-siirtolaisuuden 350-vuotismuiston vietto juuri Rautalamilla on aiheellista. Joskaan tämä ei suurpitäjänkään puitteissa yksin lähettänyt noita erämetsien raivaajia merten taakse, niin täältä lähti väkeä runsaimmin verrattuna äskenasutetun pitäjän harvaan väestöpohjaan.

Lähteet

Rautalammin maakirja 1593, Valtionarkiston tilikirjasarja 4315.

Rautalammin maakirja 1600, Valtionarkiston tilikirjasarja 4347.

Suomen asutuksen yleisluettelo, Rautalampi 1550-1620, Valtionarkisto.

Richard Broberg, *Invandringar från Finland till Sverige före 1700-talet i verklighet och tradition. Svenska landsmål och svenskt folkiv.* Uppsala 1968.

Ilmonen, S., *Amerikan suomalaisten historia.* Washington 1919.

Ilmonen, S., *Delawaren suomalaiset.* Helsinki 1938.

Sundberg, Isidor, *Finnmarksråfsten i Norge år 1686.* Karlstad 1947.

Suomalaisia menneinä aikoina Ruotsin Härjedalenissa

Kun tänä päivänä puhutaan Ruotsin suomalaismetsistä tai suomalaisalueista, tulee pitää mielessä, että omana aikanaan nämä alueet ovat olleet hyvinkin tarkasti rajattuja suomalaisten asuinalueita Verm-lannissa. Orsan rovasti Axel Hambræus, joka kuoli muutamia vuosia sitten, toimi kauan Orsan kirkkoherrana ja tunsu sikäläiset suomalaismetsät erinomaisesti. Hän oli tunnettu kirjailija, joka aikanaan julkaisi mm. kirjan: Finnmark och fäbod, jossa hän eloisasti kuvaa oman aikansa elämää suomalaismetsissä. Orsan suomalaismetsät ulottuivat Härjedalenin rajaan asti, mutta Hambræus nimenomaan kieltää suomalaisasutusta olleen siellä, mainiten, että alue liitettiin Tanskan alaisuudesta Ruotsiin Roskilden rauhassa 1658.¹ Tämä on valitettavasti ollut yleinen mielipide Ruotsissa.

Ångermanlannin Mulltrån seurakunnan kappalainen, filosofian tohtori Erik Modin (1862-1953) tunsu kotiseutunsa Ångermanlannin Tåsjön suomalaismetsät ja oli kiinnostunut suomalaisista. Kun hänestä tuli 1890 Linsellin komministeri Härjedalenissa, alkoi hän kerätä kotiseututietoutta ja julkaisi melko laajan tutkimuksen alueen nimistä ja ääntämisestä ja liitti tutkimukseen myös asutuskertomuksia. Tutkimuksista ilmenee, että Härjedalenissa on ollut suomalaisasutusta ainakin 1600-luvun alkupuolelta lähtien.²

Ångersjön seurakunnan alueelta mainitaan jo 1273 nimi Finsåsen. Yleensä ruot-



Rovasti Alpo Mustonen asuu nykyisin Ruotsissa. Hän on tutkinut Ruotsin suomalaisasutusta yli 30 vuotta.

sinkielinen paikannimien etuliite Fin- tai Finn- merkitsee suomalaisasutusta. Koska nyt Härjedalenissa on vanhempina aikoina ollut lappalaisasutusta ja koska Norjan pohjoisimman osan nimenä on Finnmark fylke, joka suuressa määrin on ollut lappalaisten asuttamaa, liittää Modin nimen lappalaisiin.³ Tosin niin Ruotsissa kuin myös Suomessa yleensä lappalaisten asumat alueet ovat saaneet etuliitteen Lapp-, kuten esim. Lapinvuori, Lapinkorpi jne., Ruokolahdella mm. Hauklappi, joka kuvastaa lappalaisten tapaa maksaa verot kuivattuina kaloina ym luonnontuotteina.



Vanhimmat asiakirjatiedot suomalaisasutuksesta ovat 1600-luvun alkupuolelta. Ytterhögdalin seurakunnassa vuoden 1635 vaiheilla on mm. viisi talonpoikaa antanut luovutuskirjalla suomalaisille Grels Er(ik)ssonille ja Eskil Larssonille viittä ruis-tyynyriä vastaan metsäalueen. Tästä on syntynyt riitoja, joista asiakirjassa nyt sovi-taan.⁴

Sadoissa kertomuksissa Ruotsin van-hempaa suomalaista väestöä kuvataan

kookkaiksi ja roteviksi ja sanotaan monien eläneen vanhoiksi. Kaskiviljely oli voimia kysyvää, puut kaadettiin kirveellä eikä sa-haa käytetty, lisäksi Ruotsin metsät ovat hyvin kivisiä.⁵

Grels Er(ik)sson on tutkimuksen mu-kaan tullut Härtjedaleniin 60-vuotiaana ja elänyt 120-vuotiaaksi ja Eskil Larsson 112-vuotiaaksi. Eskilin pojanpoika Jon Eskilsson oli kuollessaan vain 72-vuotias. Hänen kuolemansa tapahtui vuonna 1786

ja hän näyttää olleen tällä seudulla viimeinen, joka puhui suomea.⁶ Miehet olivat lähtöisin Rautalammita, joka tänä aikana oli jättiläisseurakunta Suomessa. He olivat ensin tulleet Björnberg(et)iin, mutta muuttaneet sittemmin paremmalle viljelysalu- eelle Husköl(e)niin. Tänne syntyi ajan mit- taan neljä suomalaistaloa: Väst i gården ja Hern i gården ensin ja myöhemmin Bac- ken ja Hansbacken. Koska suomalaiset olivat yleensä runsaslapsisia, niin jo näis- sä taloissa asui melkoinen suomalais- joukko.

Kvarnbäckenissä tai Storbäckenissä on suomalaisilla ollut mylly. Myöskin Sjuggul- åsen on ollut suomalaisten asuttama ja Svegin seurakunnassa on ollut suomalais- talo Gammel-Remsen.⁷

Ruotsin suomalaismetsiin liittyy paljon tarinoita. Kerrotaan mm., että kun kaksi suomalaismiestä raivasi kaskea Björnber- getissä he kuulivat naisten huhuilua. Toi- nen tuumi, että jos oltaisiin Suomessa, niin hän uskoisi vaimonsa Maalinin huhuile- van. Toinenkin oli erottavinaan huhuilusta vaimonsa äänen. He vastasivat tuohitorvel- la ja vähitellen naiset tulivat näkyviin, ja siinäpä olivat miestensä jäljessä tulleet vaimot, jotka pian tarttuivat kuokkiin ja kir- veisiin ja ryhtyivät työhön.

Tämä on suomalaisseuduilla yleinen kulkutarina, joka eri muodoissa liittyy sii- hen, että usein miehet kulkivat edeltä et- simässä sopivaa asuinpaikkaa ja alkoivat siellä työt. Vaimot seurasivat perässä kar- jan ja lasten kanssa. Näin on luultavasti paljon tapahtunutkin, mutta usein miehet hakivat perheensä vasta sitten kun olivat päässeet asumisen alkuun.⁸

Svegin kirkolla on paikka nimeltä Finn- backen, jossa olivat Huskölnin suomalaisten kirkkotallit. Svegissä on myös kylä Mosäter eli Mosätt (kankaalla sijaitseva karjamökki). Täällä on kukkula, jonka nimi on Finnsäggen (äggen merkitsee tässä tapauksessa teräväselkäistä harjannetta). Tämä on ilmeisesti ollut vanha suomalaisten asuin- ja metsästyspaikka.⁹

Lillhardalissa Olingsdalin alueella on

Storsveberje (Suurkaskenvuori), jonka suomalainen on raivannut. Hän oli lähtöi- sin Fågelsjöstä ja tarinan mukaan kylvi tynnyrin ruista, josta sai hyvän sadon. Toi- sen suomalaisen varastaessa vilja-aitasta viljaa, viljelijä pelotteli häntä sanoen: "Älä tule tänne enää, muuten karhu repii si- nut." Yleisen uskomuksen mukaan suo- malaiset voivat noituudella nostattaa kar- hun avukseen tarvittaessa.¹⁰

Gåssjön kylä, Ytterhögdalenin seura- kunnassa on tutkimusten mukaan en- simmäinen suomalaisten asuttama alue Härjedalenissa. Modin arvelee nimen ole- van väännös toisesta väännöksestä: Gomsö, jonka alkusanana taas olisi suomalainen nimi Kumpusuo. Ensimmäi- nen asukas, Per Mattson, on tullut alueelle Kustaa II Adolfin aikana Savosta ja paikan omistuskirja on päivätty 23.6.1636.¹¹

Kylän alueella on säilynyt eräitä suoma- laisperäisiä nimiä. Pasklamp vain on sel- vimmin suomea. Muita suomalaisperäisiä nimiä ovat mm. Hänalamp ja Hänasuo (Heinälampi ja Heinäsuo). Panjalamp, jos- sa Modinin mukaan sana Panja olisi alku- aan suomalainen mitta: panni, pannin kyl- vöala oli 1/2 tynnyrialaa. Toisaalta on myös esitetty, että Panja-sana voisi liittyä pantti-sanaan.¹²

Råmyraan, aivan Färilan seurakunnan rajalle rakensi torpan vuonna 1843 Erik Mickelsson, joka oli syntynyt suomalaisis- ta vanhemmista Björnbergetissä vuonna 1799. Puutavaraliike Marma-Långrörs AB entisöi torpan vuonna 1943. Tutkimusten mukaan alueella olisi ollut useampiakin samalla nimellä tunnettuja torppia.¹³

Huskölniä on myös kutsuttu nimellä Finnan (= Finnarna). Toinen suomalaista- sutus on ollut Ljusnan-joen rannalla ja sen asukkaita kutsuttiin nimellä Åfinnarna (Jo- en suomalaiset). Husköl(e)n nimi johtuu siitä, että harju, jota nimi tarkoittaa on talon harjan muotoinen.¹⁴

Suomalaiset ovat olleet kuuluisia paitsi metsästystavoistaan myös mm. hiihtotai- dostaan. Ol-Pels, suurmetsästäjä 1700- luvun lopulta, Stensån kylästä Ytterhögda-

lenista ja Lillhärdaalin Felas-talon suomalaisperäinen metsästäjä-hiihtäjä ovat olleet erinomaisia esimerkkejä tästä.¹⁵

Kaikesta päätellen suomalaiset Härjedalenissa ovat olleet yleensä hyvin toimeentulevaa väkeä. Jotkut varakkaitakin. Suorastaan rikas on ollut Rems tai Gammel-Rems Svegin seurakunnassa. Hän on saanut nimensä talonpoika Olof Olofssonista, jota nimitettiin Stor-Remsen- tai Gammal-Remsen -nimellä. Tämä suomalainen eli 1600-luvun puolivälissä. Rem merkitsee vuorenharjannetta. Hänen isovanhempansa lienevät olleet ensimmäiset suomalaiset asukkaat täällä.

Stor-Remsenin vanhemmat olivat Jo ja Annika, jotka näyttävät olleen hyvin tunnettuja paikkakunnalla. Stor-Remsenillä oli kaksi poikaa: Olof ja Märten. Näistä Märten oli enemmän maanviljelijä ja Olof aluksi metsissä viihtyvä. Märten rakensi uudistalon Skogarvalleen ja sen seurauksena myös Olof antautui kotitöihin. Hän rakensi komean nykyaikaan säilyneen talon: Stor-Remsen stuga.¹⁶

Olof oli uskomattoman voimakas ja työtarmoinen. Tarina kertoo hänen päivässä rakentaneen 7 latoa raiviolle, jonka nimi oli Öst mä bättjen. Kerran taas hän eräänä lauantaiaamuna kulki Bjartanin suoniitylle ja rakensi sinne niittövälle tuvan: Storstörese, jossa Modinin aikana vielä asuttiin heinäaikaan. Sitten hän palasi kotiin ja pukeutui kirkkoasuun, kulki Överbergin suuntaan 15 km ja hakkasi samalla rankoja kapulatieksi kirkkoon. Hänen sanotaan olleen suuren leikinlaskijan, jolla oli kaikenlaisia "vehkeitä". Voimiaan Olof koeteli usein Överbergetin Vallgårdenin isännän Olof Pålssonin kanssa, joka oli suomalaista sukua ja jonka lisänimi oli Tvär-gubben.¹⁷

Härjedalenin suomalaisten keskuudessa ja laajemmaltikin sai 1700-luvun jälkipuoliskolla jalansijaa vanhapietistinen, uskonnollinen ja hurmoksellinen liike. Nämä liikkeet esiintyivät myös Suomessa ja olivat yleensä kirkolle ja papistolle vihamielisiä. Ruotsissa keskuspaikaksi

muodostui Fågelsjön seutu, josta liike levisi mm. Lillhärdaaliin. Myös Svegin suomalaisia liittyi mukaan näihin liikkeisiin. Turhaan yrittivät useammat papit tukahduttaa liikkeitä, vasta Moran kunnan komministerin Samuel Gezeliuksen onnistui rauhoittaa suomalaiset vuonna 1780.¹⁸

Nämä välähdykset suomalaisista Härjedalenissa, jotka Modin on muiden tutkimustensa ohella kerännyt, todistavat melkoisesta suomalaisjoukosta tällä alueella. Mikäli hän olisi keskittynyt vain suomalaisasutuksen kartoitukseen, hän olisi saanut varmasti huomattavasti enemmän tietoja, koska hänen aikanaan oli vielä runsaasti perimätietoa jäljellä.

Kirjallisuusviitteet

1. Axel Hambræus: Finnmark och fäbod. Andra Upplag. Stockholm 1963, s. 17: "Ty under de många krigen var det bara fem mil till danska gränsen vid Härjedalen. Det landskapet har sitt namn efter Härje å och var danskt ända till freden i Roskilde 1658. Den omständigheten att det i Härjedalen ej finns några finnbyar och inga finska geografiska namn tyder på att finnarnas invandring i Sverige torde vara avslutad i mitten på 1600-talet."
2. Erik Modin, Härjedalens ortnamn och bydsägner. Tredje tillökade och illustrerade upplagan. Stockholm 1949. Modinilla oli tavattoman laaja tuotanto ja hän toimi yhteistyössä aikansa tunnettujen tiedemiesten kanssa.
3. Modin, s. 297.
4. Modin, ss. 278-279, jossa asiakirjan jäljennös. Tietolähteenä mainitaan inspektor Halvar Borg Tevansjösta, jolta Modin on saanut arvokkaita tietoja myös vanhemmista Ytterhögdalenin oloista.
5. Modin, s. 280.
6. Modin, s. 278 ja 280, Greis Ersson (lähteessä Grez Eriksson) on vuosina 1623-1633 asunut Björnbergissä ja ostellut ruista mm. kirkonkylästä, Östansjösta ja Kårbölestä, todennäköisesti toisilta suomalaisilta.
7. Modin, s. 285.
Kaskiviljelystä ks. Petrus Nordman: Finnarne i Mellerste Sverige. Helsingfors 1888, ss. 40-63 sekä Helmer Linderholm: Sveriges finnmarker. Stockholm 1974, ss. 15-23; 30-32.

Grels-nimestä ks. Roland Otterbjörk: Svenska förnamn. Stockholm 1979. Nimi esiintyy Suomessa vuonna 1499. Se tulee nimestä Greger joka taas tulee nimestä Gregorius (nykyisin nimimuodot Reijo, Reko).

8. Modin, s. 279.
9. Modin, ss. 66-67; 284.
10. Modin, s. 52, vrt. myös Petrus Nordman, ss. 110-115.
11. Modin, s. 275.
12. Modin, passim; Iso Tietosanakirja, osa IV. Helsinki 1963, s. 926.
13. Modin, s. 276.

14. Modin, s. 277.
 15. Modin, s. 140 ja 272.
 16. Harry Ljungberg: Vägvisare. Sverige i kartor och text. Örebro 1975, karttalehti 71; Modin, s. 71.
 17. Modin, ss. 71-73.
 18. Hans Lidman: Finnskog. Uddevalla 1985, ss. 136-144; K.A. Gottlund: Ruotsin suomalaismetsiä samoilemassa. Jyväskylä 1985, ss. 112-113. Gottlundin matkakertomuksesta näkyy, että Fågelsjön uskonnollinen lahkoliike ei ole päättynyt v. 1780 vaan sitä on ilmeisesti esiintynyt myöhemminkin.
-

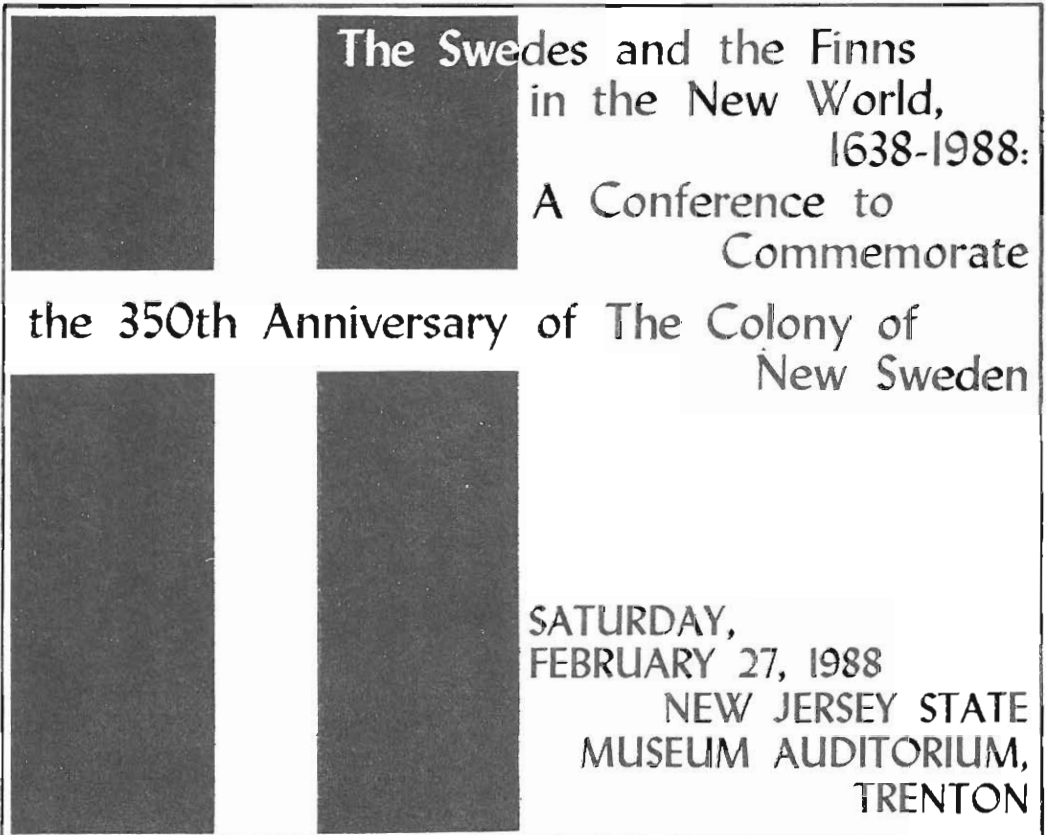
Olavi Koivukangas, Ph.D., FT
Siirtolaisuusinstituutin johtaja
Director, Institute of Migration

Delaware 350-juhlavuosi alkoi konfe- rensseilla ja näyttelyllä

Conferences and Exhibitions open The Delaware 350th Anniversary

Ruotsalaiset ja suomalaiset
Uudessa Maailmassa 1638-
1988 New Jersey Historical
Commission, Trenton,
27.2.1988

Swedes and Finns in the New
World, 1638-1988 New Jersey
Historical Commission, Tren-
ton, Feb. 27th, 1988



The Swedes and the Finns
in the New World,
1638-1988:
A Conference to
Commemorate
the 350th Anniversary of The Colony of
New Sweden

SATURDAY,
FEBRUARY 27, 1988
NEW JERSEY STATE
MUSEUM AUDITORIUM,
TRENTON

Osanottajia tässä yhden päivän konferenssissa oli 300. Näistä vajaat 10 oli Delawareen 1600-luvulla saapuneiden siirtolaisten jälkeläisiä. Joukossa oli yksi John Mortoninkin jälkeläinen. Suurin osa oli myöhemmin saapuneiden ruotsalaisten ja suomalaisten jälkeläisiä. Suomen valtiollaan tervehdyksen esitti New Yorkin pääkonsuli Antti Lassila. Kuulijoiden joukossa oli myös näyttelijä Taina Elg.

Aluksi *Michael Metcalfe*, joka on opiskellut Ruotsissa seitsemän vuotta, Minnesotan yliopistosta, esitti katsauksen Ruotsin taloudellisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin oloihin 1600-luvulla. Sitten *Peter O. Wacker* Rutgersin yliopistosta tarkasteli Delaware-jokilaakson fyysisiä olosuhteita. *Per Martin Tvensberg* Hamarista Norjasta käsitteli suomalaisten muuttamista Ruotsiin ja Norjaan ja edelleen Amerikkaan ja heidän kaskenpolttokulttuuriaan. *Stellan Dahlgren* Uppsalan yliopistosta kertoi siirtokunnan historiasta ja sen asukkaiden suhteista intiaaneihin, hollantilaisiin ja englantilaisiin. Delaware-siirtolaisten jälkeläinen *Richard H. Hulan* esitteli siirtokunnan jättämiä muistomerkkejä ja kulttuuritraditioita.

This one-day Conference was attended by 300 participants, including about ten descendants of the settlers who arrived on the Delaware River in the 17th century; one of these was descended from John Morton. The majority of the participants, however, consisted of descendants of later Swedish and Finnish immigrants. A message of greetings from the Finnish Government was presented by the Consul-General in New York, Antti Lassila. One of those in the audience was the actress Taina Elg.

The first speaker was *Michael Metcalfe*, from the University of Minnesota, who has studied in Sweden for seven years; he presented a survey of economic, social and political conditions in Sweden in the 17th century. He was followed by *Peter O. Wacker*, of Rutgers University, who described the physical conditions in the Delaware Valley. *Per Martin Tvensberg*, from Hamar in Norway, spoke about the Finnish migration to Sweden and Norway and from there onwards to America, and the burnbeating culture they took with them. *Stellan Dahlgren*, from the University of Uppsala recounted the history of



Trentonin konferenssin yhteydessä oli myös "Uuden Ruotsin" vaiheita esittelevä näyttely.

At the Trenton conference there also was an exhibition about the history of the "New Sweden Colony".

Lopuksi *Hans Norman* Uppsalan yliopistosta kertoi ruotsalaisesta siirtolaisuudesta Yhdysvaltoihin 1840-1914 ja *Olavi Koivukangas* Siirtolaisuusinstituutista Turusta piti vastaavan suomalaisia käsittelevän esitelmän.

Aiheeseen perehtyneelle esitelmät eivät tutkimuksellisesti sisältäneet mitään uutta. Tilaisuus lieneekin tarkoitettu ns. suurelle yleisölle. Tässä järjestäjät ilmeisesti onnistuivatkin, varsinkin kun konferenssin yhteydessä oli Uusi Ruotsi-siirtokuntaa esittelevä näyttely. Monet esineistä oli lainattu Nordiska Museetista Tukholmasta.

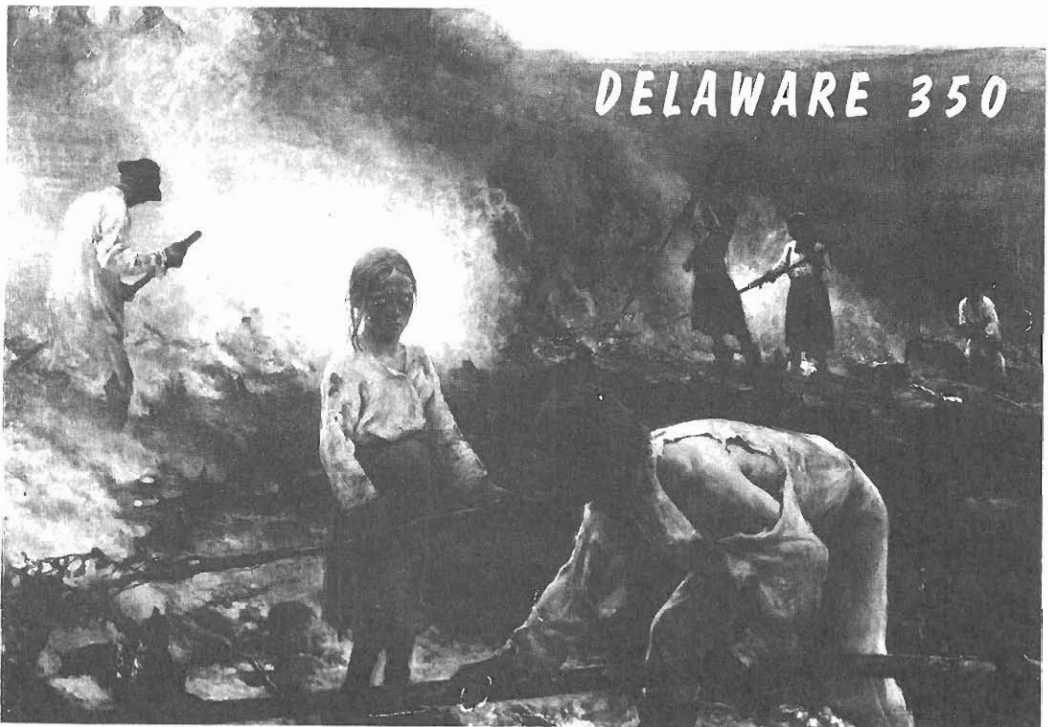
the colony, and the relations between the settlers and the Indians, the Dutch and the English. *Richard H. Hulan*, one of the descendants of the Delaware settlers, spoke about the monuments and cultural traditions which have survived from the colony.

Finally, *Hans Norman*, from the University of Uppsala, spoke about Swedish migration to the United States in the period 1840-1914, and *Olavi Koivukangas* from the Institute of Migration in Turku gave a similar survey for the Finnish migration.

For those familiar with the topics, these papers had no new research results to offer, and they were clearly aimed at the general public. In this respect the organizers were successful, especially thanks to the Exhibition about the New Sweden colony arranged in conjunction with the Conference, in which many of the items on display were on loan from the Nordic Museum in Stockholm.

Delaware-näyttelyn avajaiset 3.3.1988

Opening of the Delaware Exhibition, March 3rd, 1988



Matkan pääkohde oli Clayton Hallissa Delawaren yliopistossa Newarkissa 3.-5.3.1988 järjestetty Delaware-siirtolaisuutta käsittelevä konferenssi. Vuosia kestäneiden valmistelujen aikana Siirtolaisuusinstituutti on toiminut koordinaattorina Suomen osalta. Lisäksi instituutti on valmistanut suomalaisten muutttoa Delaware-joelle esittelevän näyttelyn. Tämä 20 kuva- ja tekstipaneelia käsittävä näyttely kuvaa myös Delawaren suomalaisten osuutta Amerikan kehitykselle, samoin kuin jonkin verran myös myöhempää siirtolaisuutta. Näyttelyyn kuuluu myös katalogi ja seinäjuliste. Näyttelyn avajaiset olivat konferenssin avajaisvastaanoton yhteydessä 3.3.1988. Konferenssin osanottajilla oli kolmen päivän ajan tilaisuus tutustua arvokkaan keskushallin seinille ripustettuihin näyttelypaneeleihin. Näyttely herätti myönteistä huomiota, ja vieraskirjaan merkityistä kommentteista yleisimmät olivat "Excellent" ja "Informative". Usealta taholta esitettiin toivomus, että näyttely voisi saapua eri puolille Yhdysvaltoja. Tie-

The main event on my visit was a Conference on the Delaware settlement arranged at Clayton Hall, University of Delaware, Newark, on March 3rd-5th, 1988. The preparations for this have been going on for several years, and the co-ordination in Finland has been handled by the Institute of Migration, which has also mounted an Exhibition of the Finnish migration to the Delaware River. This Exhibition, consisting of twenty panels of pictures and texts, also deals with the Delaware Finnish contribution to American development and to some extent with subsequent migration. There is also an Exhibition Catalog and poster. The Opening of the Exhibition was held in conjunction with the Opening Reception for the Conference, on March 3rd, 1988, and during the three days of the Conference, the participants had the opportunity of studying the Exhibition in the impressive central hall. The Exhibition aroused favorable reactions: the most frequently occurring comments in the Visitors' Book were "Excellent" and



Siirtolaisuusinstituutin ensimmäisten suomalaisten Amerikkaan muutttoa esittelevä näyttely Clayton Hallissa Delawaren yliopistossa oli vilkkaan mielenkiinnon kohteena.

The exhibition built by the Institute of Migration, Finland, concerning the emigration of the first Finns to America, Clayton Hall, University of Delaware, was an object of lively interest.

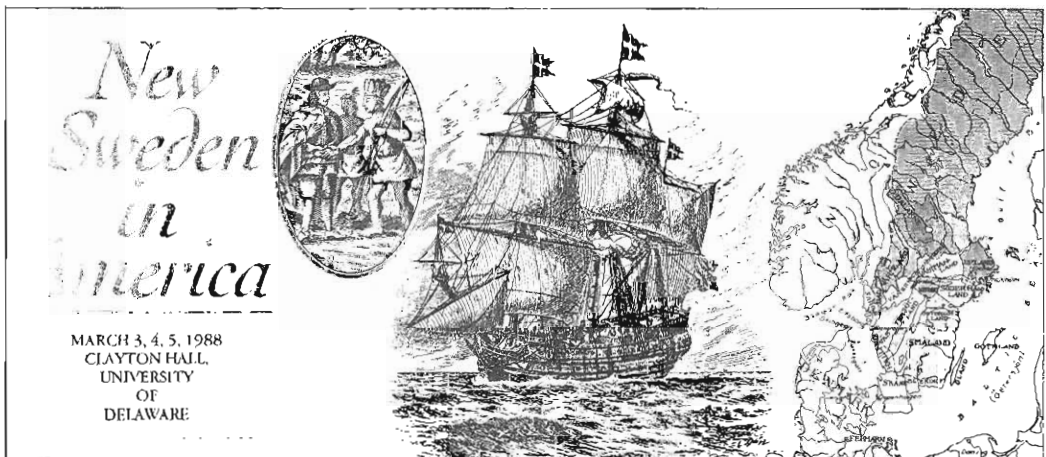
dustelipa eräs osanottaja saada ostaa näyttelyn itselleen. Näyttely on esillä Delawaren yliopistossa Newarkissa 3.-21.3.1988, sitten Wilmingtonissa ja mahdollisesti muuallakin, kunnes se on heinäkuussa 1988 taas Newarkissa amerikan-suomalaisten Finn Fest -juhlan yhteydessä. Myöhemmin syksyllä näyttely tulee olemaan esillä muilla paikkakunnilla mm. Vapauden Patsaalla New Yorkissa. Suomen Suurlähetystö Washingtonissa, jonne pyysin suuntaamaan kaikki tiedustelut, koordinoi näyttelyn aikatauluja. Näyttelylle annettavana tunnustuksena on pidettävä myös Mrs. Camille Julinin, Kalmar Nyckel toimikunnan puheenjohtajan, tiedustelua saada asettaa näyttely kierroksen jälkeen pysyvästi esille Delawareen.

Näyttelyn suomen- ja ruotsinkielisen version avajaiset olivat Suomen Delaware-pääjuhlan yhteydessä Finlandia-talolla 30.3.1988. Sen jälkeen näyttely on esillä eri puolilla Suomea, myöhemmin mahdollisesti myös Ruotsissa.

III NEW SWEDEN IN AMERICA Konferenssi, Delawaren yliopisto, Newark 3.-5.3.1988

"Informative", and the wish was expressed from many quarters that the Exhibition might tour various parts of the United States. One participant even enquired about purchasing the Exhibition personally. The Exhibition was on display at the University of Delaware at Newark from March 3rd-21st, and then in Wilmington and possibly elsewhere, before being taken back to Newark for the Finnish-American community's Finn Fest celebrations in July 1988. Later in the fall, the Exhibition is to go on display at other places, including the Statue of Liberty in New York. The itinerary for the Exhibition is being arranged by the Finnish Embassy in Washington, to which all enquiries should be addressed. Further recognition for the Exhibition came from Mrs. Camille Julin, Chairperson of the Kalmar Nyckel Committee, who has enquired about the possibility, after the Exhibition has completed its tour, of mounting it on permanent display in Delaware.

In Finland, a version of the Exhibition in Finnish and Swedish was opened at the main Delaware celebrations, which were held at the Finlandia Hall in Helsinki on March 30th, 1988; this Exhibition will later be on display in various places in Finland, and possibly later also in Sweden.



Tähän prof. Carol E. Hoffeckerin johdolla järjestettyyn konferenssiin osallistui yli 300 henkeä. Luennoitsijoita oli 24, joista 13 Yhdysvalloista, seitsemän Ruotsista, kolme Suomesta ja yksi Norjasta. Seuraavassa tarkastellaan vain Suomen kannalta mielenkiintoisimpia alustuksia.

Ruotsalaiset tutkijat

Professori Sten Carlsson Uppsalan yliopistosta esitti Studia Generalia -luennossaan yleiskuvan "Uuden Ruotsin" historiasta ja eri retkikunnista. Kaikkiaan "Uuteen Ruotsiin" muutti noin 700 henkeä, josta naisia oli 200. Kuolleisuus oli suuri, samoin takaisinpaluu ja karkuruus varsinkin englantilaisiin siirtokuntiin. Carlssonin mukaan suomalaisia oli 20 - tai 26 prosenttia, jos Värmlannin suomalaiset laske-

New Sweden in America Conference at the University of Delaware, March 3rd-5th, 1988

This Conference had been arranged by Professor Carol E. Hoffecker, and was attended by over 300 people. There were 24 speakers, of whom 13 were from the United States, seven from Sweden, three from Finland, and one from Norway. The following report concentrates on those papers which were of particular interest from a Finnish perspective.

Swedish speakers

Professor Sten Carlsson from the University of Uppsala gave a Studia Generalia



Delawaren yliopiston järjestämän konferenssin johtajana toiminut Carol E. Hoffecker vieressään prof. Sten Carlsson Uppsalasta.

Prof. Carol E. Hoffecker, the chair person of the conference at the Delaware University, and prof. Sten Carlsson from Uppsala, Sweden.

taan mukaan. Kun viimeinen laiva "Mercurius" toi lähes 100 suomalaista (ja vain 4 ruotsalaista) siirtolaista v. 1655, suomalaisten osuus kasvoi 36 prosenttiin. Täl-

lecture offering an overall survey of the history of New Sweden and the various expeditions to the colony. The total number of settlers landing in New Swed-

laisten prosenttilaskujen esittämiselle ei mielestäni ole perusteita, varsinkin kun Carlssonin mukaan vain 164 henkilön - eli 24 prosentin - osalta tiedetään joko syntymä- tai lähtöpaikka. Yhtä hyvin voitaisiin perustella, että koska viimeinen laiva sisälsi paljon suomalaisia, heitä oli runsaasti myös aikaisemminkin saapuneissa laivoissa. Carlssonin mukaan 15 prosenttia siirtolaisista oli kotoisin Alankomaista tai saksalaisia. Puhuja jätti mainitsematta, että Hollannin vallan aikana 1655-64 Israel Helminen lähetettiin Ruotsiin värväämään suomalaisia siirtokuntaan ja heitä saapui-kin 100-200 henkeä, pääasiassa v. 1663.

Carlssonin mukaan "Uusi Ruotsi" -siirtokunta käsitti kaikkiaan 1200 henkeä 1600-luvun lopulla. Yhdysvaltain itsenäistyessä v. 1776 ruotsalainen väestö käsitti noin 2000 henkeä eli 0,7 prosenttia siirtokuntien silloisesta 300000 hengen väestöstä. Miljoonien amerikkalaisten sukujuuret johtavat Delawaren-joen laaksoon. Historioitsijalle on mielenkiintoista nähdä historialliset tapahtumapaikat ja todeta, että nykyinen sukupolvi pitää niistä hyvän huolen. Lopuksi Carlsson totesi Yhdysvaltain julistaneen vuoden 1988 "New Sweden vuodeksi".

Dos. *Hans Norman* Uppsalan yliopistosta käsitteli "Uusi Ruotsi" -siirtokuntaa ja ruotsalaisen ja suomalaisen kansallisuuden säilymistä. Normanin mukaan suomalaisten osuus siirtokunnassa lisääntyi vuosien myötä. Ensimmäinen "Amerikkakuume" koettiin Ruotsin suomalaisseudulla ja alkoi kaukosiirtolaisuuden traditio. "Mercuriuksen" matkustajista 90 prosenttia oli suomalaisia. Runsaasti suomalaisia saapui 1664 Israel Helmisen värvääminä. Hän oli ensimmäinen "jenkki" ja ensimmäinen siirtolaisagentti Ruotsissa. Suomalaisten osuuden kasvua kuvaa se, että kuvernööri Risingin palatessa Ruotsiin v. 1655, siirtokunnassa oli 300 asukasta, ja sen joutuessa englantilaisille v. 1664, asukkaita oli 600. Siirtokunnassa oli vähän naisia, jotka useimmiten avioituivat 18-22 vuoden iässä. Miehet olivat 5-10

en was around 700, of whom 200 were women. The mortality rate was high, as were also losses through return home and through desertion, especially to the English colonies. Carlsson estimated the Finns as comprising 20 percent of the settlers, or 26 percent if the Värmland Finns are included. The final ship to arrive, the "Mercurius", landed in 1655 with 100 Finns (and only four Swedes), bringing the Finnish proportion up to 36 percent. Percentages such as these are however in my opinion unjustified, especially since according to Carlsson there are only 164 persons, i.e. 24 percent, concerning whom information is available for their date of birth or place of origin. It would, for example, be equally justified to argue that if the final shipload contained such a high proportion of Finns, they probably constituted a higher proportion among the earlier arrivals as well. Carlsson also claimed that 15 percent of the settlers were Dutch or German in origin; but he failed to mention that during the period of Dutch rule, 1655-64, Israel Helminen was sent to Sweden, where he recruited 100-200 Finnish settlers, mainly in 1663.

In Carlsson's estimate, the population of New Sweden at the end of the 17th century was around 1200. At the time of the American Declaration of Independence in 1776, the Swedes amounted to about 2000, i.e. 0.7 percent of the 300000 population at that time. There were millions of Americans whose roots went back to the Delaware Valley, he continued. It was interesting for the historian to see the sites of historical events, and to observe that the present generations were still taking care of them. Carlsson concluded by alluding to the declaration of 1988 by the United States as the "Year of New Sweden."

Dr *Hans Norman*, of the University of Uppsala, spoke about the New Sweden colony and the preservation of Swedish and Finnish national identity. Norman considered that Finns made up a steadily

vuotta vanhempia mennessään naimisiin. Normanin mukaan v. 1670-1700 ei ollut mitään siirtolaisuutta Ruotsista Delawareen. Toteaisin kuitenkin, että v. 1678 suomalainen Christoffer Hinderson Hälsinglandista muutti Delawareen ja muitakin tapauksia lienee ollut. Siirtokunnan väkiluku oli vuosisadan vaihteessa hie- man yli 1 000 henkeä sekä lisäksi muihin siirtokuntiin menneet.

Dos. *Stellan Dahlgren* Uppsalan yliopis- tosta käsitteli Johan Risingiä, Ruotsin val- tiota ja kauppayhtiötä. "Uusi Ruotsi" - kauppayhtiön tavoitteena oli Ruotsin mahdin ja vaurauden lisääminen. Se oli suljettu (closed) yhtiö, jossa mm. Viipurin kaupunki oli osakkeenomistajana lähinnä tupakkakauppaan liittyvien odotusten ta- kia. Vuosina 1654-55 yhtiö omaksui ni- men "Amerikan kauppayhtiö" ja sillä oli edelleen tupakkamonopoli. Muutaman vuoden kuluttua yhtiö kuitenkin lakkasi toimimasta.

Amerikkalaiset tutkijat

Prof. *Peter Wacker* Rutgersin yliopistosta käsitteli "Uuden Ruotsin" siirtokunnan asukkaiden siirtymistä nykyisen New Jer- seyn alueelle. Kaikkiaan noin 200 suoma- laista ja ruotsalaista asettui Delaware-joen itäpuolelle 1600-luvulla. Täällä metsien hyödyntäminen oli keskeinen elämän- muoto ja suomalainen kuittuuri oli ruotsa- laista hallitsevampi.

Charles T. Gehringin, New York State Library, esitelmästä ilmeni, että hollantilai- set ovat New Yorkissa jo hyvin pitkään do- kumentoineet ja tutkineet hollantilaista asutusta Amerikassa. Hän totesi, että hol- lantilaisilla oli ennen ruotsalaisten saapu- mista ollut puolentoista vuoden ajan asu- tusta Delaware-joen varrella. Kun Uuden Hollannin kuvernööri Peter Stuyvesant v. 1655 saapui valloittamaan ruotsalaista siirtokuntaa, hänellä oli seitsemän laivaa ja 300 miestä. Intiaanien sodanuhka pa- kotti hänet pian palaamaan Manhattanille. Mikäli joku aikoo tarkemmin tutkia Dela-

increasing proportion of the colony. It was the areas of Finnish settlement in Sweden where the first "American fever" had struck, and thus started the tradition of overseas migration. 90 percent of the passengers aboard the "Mercurius" had been Finnish, and a further influx of Fin- nish settlers had been recruited in 1664 by Israel Helminen, the first "Yankee" and the first immigration agent in Sweden. The increasing proportion of Finns is illustrat- ed by the figure of 300 settlers in the col- ony when Governor Rising returned to Sweden in 1655, compared with 600 when it passed into English hands in 1664. There were few women among the settlers, and most of these married at the age of 18-22, whereas the men were 5- 10 years older at marriage. Norman stat- ed that between 1670 and 1700 there was no migration from Sweden to Dela- ware; though I should point out that in 1678 one Christoffer Hinderson, a Finn from Hälsingland, did move to Delaware, and there may well have been other cases. The population of the settlement at the end of the century was just over 1000, in addition to which there were those settlers who had moved to other colonies.

The topic of the paper by Dr *Stellan Dahlgren*, of the University of Uppsala, was "Johan Rising, the Swedish Govern- ment, and the Merchant Company." The objective of the New Sweden Company was the promotion of Swedish power and prosperity. It was a 'closed company', in which shares were for example taken by the City of Vyborg (Viipuri), mainly on ac- count of the prospects for the tobacco trade. In 1654-55, the Company took the name The American Trading Company, and retained its tobacco monopoly; but within a few years it had ceased to exist.

American speakers

The topic taken by Professor *Peter Wacker*, of Rutgers University, was the movement of settlers from the New

ware-siirtolaisuutta, hänen tulisi pyrkiä yhteistyöhön prof. Gehringin kanssa, mihin hän ilmoitti olevansa halukas.

Prof. *Terry Jordanin*, Teksasin yliopistosta, esitelmä perustui hänen yhdessä Matti Kaupsin kanssa kirjoittamaansa ja parhaillaan painossa olevaan kirjaan "American Backwoods Frontier". Delaware-siirtokunnan painopiste oli rajaseutu-asutuksessa ja siinä oli suomalainen elementti ruotsalaista hallitsevampi. Tämä oli savolaista ja karjalaista alkuperää olevaa kulttuuriperintöä, jonka myöhemmin mm. irlantilaiset ja skotlantilaiset uudisasukkaat omaksuivat. Esimerkkejä tästä traditiosta ovat Jordanin mukaan:

- 1) Hirsirakennukset ja erityisesti V-muotoinen nurkkasalvostekniikka, joka on peräisin Ruotsin ja Norjan väliseltä raja-alueelta.
- 2) Rakennusten kattorakenteet. Kieltämättä Georgiassa 1700-luvulla tehty rakennuksen katto muistutti vastaavaa suomalaista vertailukuvaa.
- 3) Pioneeriajan amerikkalaisen hirsitalon pohjapiirros (floorplans) nurkkatakkoinen olisi suomalaisperäinen.
- 4) Hirsistä tehty tilapäisasumus, laavu (hunter shanty), jossa yksi seinä avoin, olisi myös suomalaisten Amerikkaan tuoma.
- 5) Puuaitarakennelmat (rail-fence ja saksak-fence) olisivat myös suomalaisperäisiä, alunperin ehkä lappalaisten poroaidan muunnelmia.

Jordanin mukaan suomalainen kulttuuriperintö Delawaren kautta Amerikan rajaseutu-asutukselle on ollut suuri. Menestyksen selitys on se, että suomalaiset ratkaisut olivat muita parempia. "Uuden Ruotsin" perinnön voidaan katsoa ulottuneen yli koko mantereen. Ja tämä oli suomalainen - eikä ruotsalainen - kontribuutio, päätti Jordan esityksensä.

Amerikkalainen lakimies *Peter Craig* sanoi olevansa "moonlight historian" ja tutkineensa kuuden vuoden ajan Delaware-siirtolaisten sukuja. Hän on itse Sven Gunnarssonin (ilm. suomalainen) ja Olof

Sweden colony into the territory of present-day New Jersey. Altogether during the 17th century about 200 Finnish and Swedish colonists settled on the east banks of the Delaware River. Forest husbandry was the main form of economic activity, and Finnish culture was stronger than Swedish.

Charles T. Gehring, of the New York State Library, spoke about the long traditions of documentation and research by the Dutch in New York into Dutch settlement in America. He pointed out that there had been a Dutch settlement on the Delaware River about a year and a half prior to the arrival of the Swedes. When the Governor of New Holland, Peter Stuyvesant, arrived in 1655 to take over the Swedish colony, he came with seven ships and 300 men; but the threat of war with the Indians compelled him to return to Manhattan. Anyone intending to investigate the Delaware migration is invited to contact Professor Gehring, who will be pleased to collaborate.

Professor *Terry Jordan*, of the University of Texas, gave a paper based on the forthcoming book which he has recently written in collaboration with Matti Kaups, "The American Backwoods Frontier." The main focus of colonization on the Delaware was on frontier settlement, where the Finnish element outweighed the Swedish. This originally Savonian-Karelian cultural tradition was subsequently also adopted by Irish and Scottish settlers. Jordan offered the following examples of this tradition:

- (1) Log construction, especially the V-shaped cornerframe technique, originating from the border country between Sweden and Norway;
- (2) Roof design: a roof form from Georgia in the 18th century is unquestionably reminiscent of corresponding Finnish drawings;
- (3) Floorplans of American pioneer log cabins, with their corner fireplaces, probably of Finnish origin;

Stillen jälkeläinen. Craig totesi, että genealoginen tutkimus on vasta viimeisen 10 vuoden aikana lisääntynyt vanhan Delaware-asutuksen osalta. Hän totesi myös tehtävän vaikeuden, sillä 1/3 siirtolaisista oli sellaisia, joiden etnistä alkuperää tai edes nimiä ei ole voitu selvittää.

Craig korosti ettei "Uusi Ruotsi" kuollut v. 1655. Israel Helms (Helminen) toi v. 1663 noin 100 siirtolaista, mikä oli suurin yhtenäinen ryhmä. Tämän jälkeen tapahtui luonnollista väkiluvun kasvua, mitä tosin hidasti naisten vähäinen lukumäärä. Tytöt naittiin usein 18-vuotiaina ja monilla oli 10-15 lasta: Kuolleisuus oli myös suuri, onnettomuudet olivat yleisiä, ja monella oli elämänsä aikana 3-5 aviopuolisoa. Olipa suomalaisella Evert Henrichsonilla kaksi puolisoa yhtä aikaa, kun vanha vaimo saapui lasten kanssa "Mercurius"-laivalla v. 1655. Hollantilaisten ja englantilaisten viranomaisten oli hyväksyttävä "Evert the Finnin" kaksi vaimoa. Miestä syytettiin juoppoudesta ja pahoinpitelystä ja tuomittiin karkoittavaksi, mutta päätöstä ei pantu toimeen.

Craig kertoi kolme esimerkkiä *Uuden Ruotsin* pioneereista, joista yksi oli v. 1640 toisella retkellä saapunut Peter Gunnarsson Rambo. Pastori Rudmanin kirkonkirjojen mukaan hän kuoli 29.1.1698 85 vuoden ikäisenä ja häneltä jäi neljä poikaa ja kolme tytärtä. Hän oli kotoisin Hisingestä Göteborgin lähistöltä. Vuonna 1947 hän oli avioitunut Brita Mattsintyttären kanssa. Rambo toimi Upplannissa mm. tuomioistuimen jäsenenä ja oli kuuluisa vieraanvaraisuudestaan. Oltuaan Amerikassa yli 50 vuotta Rambo sai sisoltaan Göteborgista kirjeen, mihin hän vastasi v. 1693 kertoen elämästään. Pian tämän jälkeen Rambon vaimo kuoli. Lapsilla oli suuret perheet. Yksi tytöistä oli naimissa Lassi Cockin kanssa.

Craig ei puuttunut Peter Rambon syntyperään. Omassa puheenvuorossani totesin ettei se, että Rambo tuli Hisingestä ja että hänellä 50 vuotta myöhemmin oli Göteborgissa asuva sisar, vielä sulje pois sitä

- (4) Hunter shanties, i.e. temporary timberbuilt shelters with one side open, thought to have been introduced to America by Finns;
- (5) Rail fences and zigzag fences, also thought to be of Finnish origin, possibly adapted from Lappish reindeer pens.

Jordan argued that the Delaware Finnish influence on American frontier culture has been very great. The secret of this success was that the Finnish solutions were better. The heritage of New Sweden can thus be seen as extending over the entire continent; but this was a Finnish, not a Swedish contribution, Jordan concluded.

Peter Craig, an attorney, described himself as a "moonlight historian", who had spent six years investigating the genealogy of the Delaware settlers. He himself is descended from Sven Gunnarsson (evidently a Finn) and Olof Stille. Craig pointed out that it is only during the last ten years that genealogical research into the older settlement on the Delaware has been carried out on a larger scale. He also spoke of the difficulties involved, since for example for one-third of the settlers there is no information concerning their origins or even their names.

Craig stressed that New Sweden did not die out in 1655. In 1663 Israel Helms (Helminen) had brought another hundred settlers, the largest single group to arrive. Thereafter there had been natural population growth, although this had been hampered by the low numbers of women. Girls were usually married at the age of 18, and many had 10-15 children. Mortality was also high, accidents were frequent, and many were married 3-5 times. One Finnish settler, Evert Henrichson, actually had two wives at the same time, when his first wife arrived with their children aboard the "Mercurius" in 1655; and the Dutch and English officials had no choice but to accept Evert the Finn's two wives. He was later charged with drunkenness and caus-

mahdollisuutta etteikö hän olisi ollut alunperin Suomesta kuten vaimonsakin (esim. Norbergin väitöskirja, Uppsala 1893). Asia vaatisi vielä lisätutkimuksia.

Uusi tieto oli myös se, että tunnetun amerikanruotsalaisen liikemiehen ja hotellinomistajan Curtis Carlsonin esi-isä oli Suomesta ensin Ruotsiin ja sieltä Delawareen muuttanut majatalonpitäjä. Curtis Carlsonia pidetään ehkä varakkaimpana amerikanruotsalaisena ja muutamia vuosia sitten hänet nimitettiin Ruotsissa "vuoden ruotsalaiseksi Amerikassa". Lopuksi Peter Craig toivoi, että 50 vuoden kuluttua 400-vuotisjuhlissa tiedetään asiat nykyistä tarkemmin.

Suomalaiset tutkijat

FK *Risto Pikkolan*, Turusta, aiheena oli miten ruotsalaiset ja suomalaiset sopeutuivat uusiin oloihin. Poliittinen valta ja kulttuuri eivät kulkeneet käsi kädessä ja samanaikaisesti Delawaressa ruotsalainen ja suomalainen kulttuuri kukoisti vasta sen jälkeen, kun siirtokunta oli ensin menetetty hollantilaisille (1655) ja sitten englantilaisille (1664). Suurin osa väestöstä saapui vasta viimeisillä ruotsalaisilla laivoilla ("Örn" 1654, "Mercurius" 1655). Perustuen Israel Acieliuksen teokseen vuodelta 1756 ja P. Kalmin päiväkirjoihin vuosilta 1748-51 Pikkola totesi englantilaistumisen aikaneen tapahtua selvästi vasta 1700-luvun alusta lähtien.

Prof. *Juha Pentikäinen*, Helsingin yliopistosta, käsittelee suomalaisen kulttuurin siirtymistä Savosta Keski-Skandinavian kautta Delawareen. Yksi syy suomalaisten jäämiselle vähäiselle huomiolle oli se, että Amandus Johnsonin julkaistussa "Uuden Ruotsin" historiansa v. 1911 Suomi oli osa Venäjän keisarikuntaa. Suomalaiset ovat kautta historiansa olleet "metsäsuomalaisia". Lähes jokainen sukupolvi joutui kokemaan sodan kirot ja itärajan siirtyessä ihmiset muuttivat joko länteen tai itään. Väestö oli liikkuvaa ja mm. Savossa väestö muutti kaskitalouden takia usein 10-12

ing bodily harm, and was condemned to deportation, although the sentence was never carried out.

Craig described three examples of the New Sweden pioneers, one of whom was Peter Gunnarsson Rambo, who landed with the second expedition in 1640. The parish records kept by Pastor Rudman state that he died on January 29th, 1698, at the age of 85, leaving four sons and three daughters. He came from Hisinge, near Gothenburg, and in 1647 he had married Brita Mattsdotter. In Uppland, in Sweden, he had been a local magistrate, and was famous for his hospitality. Fifty years after his arrival in America, Rambo received a letter from his sister in Gothenburg, and in 1693 he replied, recounting the story of his life. It was soon after this that his wife died. Their children had large families. One of the daughters was married to Lassi Cock.

Craig did not deal with Rambo's ethnic origin; in my own address I pointed out that neither the fact that Rambo had come from Hisinge, nor that fifty years later he had a sister living in Gothenburg, excluded the possibility of his being Finnish, like his wife (cf. Norberg's doctoral dissertation, Uppsala 1983). Further investigation is needed of this question.

One new piece of information was the fact that the famous Swedish-American businessman and hotel owner, Curtis Carlson, was descended from a settler who had first left Finland for Sweden, and then moved on to Delaware. Curtis Carlson is considered to have been possibly the wealthiest Swedish-American, and a few years ago he was named in Sweden as "Swede of the Year in America".

In conclusion, Peter Craig added that in fifty years' time, at the quatercentenary celebrations, more will be known.

Finnish speakers

The topic dealt with by *Risto Pikkola*, from Turku, was the adaptation by the Swedes

vuoden välein. Täältä suomalaisia alkoi muuttaa Ruotsiin vuodesta 1578 lähtien. Syyt olivat taloudellisia ja poliittisia. Lisäksi valtiovalta rohkaisi näitä muuttoja. Länsi-Ruotsin keskiosaa muistutti Savo. Ruotsin suomalaismetsissä väestö lisääntyi, ja 1600-luvun puolivälissä täältä muutti satoja suomalaisia Delaware-joelle Amerikkaan.

Myös uudempi Ruotsin Amerikan siirtolaisuus 1850-luvulla alkoi Ruotsin suomalaisseuduilta. Savosta Ruotsin kautta Delawareen siirtyneen suomalaisen kulttuurin elementtejä olivat savon murre, savupirtti, metsästyks, kalastus, kaskenpolto, shamanismi ja tietäjä-parantaja perinne. Suomalaisten oli helppo sopeutua Amerikkaan, sillä heidän elämäntapansa oli läheistä sukua intiaanien elämänmuodolle.

Lähteet ja tutkimustarpeet

Konferenssin viimeinen jakso käsitteli lähdeaineistoja ja tulevia tutkimussuuntia.

Professori *Richard Waldron*, New Jersey Historical Commission, tarkasteli asiaa amerikkalaisesta näkökulmasta. Amandus Johnsonin paperit Balch Instituutissa Philadelphiassa tultaneen saamaan nykyistä vapaammin tutkijoiden käyttöön. Myös Ruotsissa Norman ja Dahlgren pyrkivät julkaisemaan kuvernööri Risingin päiväkirjan. Yhdysvalloissa on vain vähän "Uuteen Ruotsiin" kohdistuvaa tutkimusta, erityisesti kulttuuriin kohdistuvaa. Myöskään amerikkalaisissa kouluissa ei riittävästi korosteta Delaware-asutuksen merkitystä. Amerikkalaisten tutkijoiden kannalta olisi tärkeää kääntää Ruotsissa olevia keskeisiä lähteitä. Myös muita käännösprojekteja voitaisiin toteuttaa. Omassa puheenvuorossani myöhemmin suosittelin S. Ilmosen tutkimusten kääntämistä englannin kielelle.

Börje Westlund, Kuninkaallisesta kirjastosta Tukholmasta, käsitteli Ruotsissa löytyvää lähdeaineistoa ja totesi keskeisen aineiston olevan Ruotsin valtionarkistossa

and the Finns to their new surroundings. Political authority and culture were out of phase with each other, and both Swedish and Finnish culture began to flourish on the Delaware only after the colony had already passed into the hands of the Dutch (1655) and then the English (1664). The majority of the settlers landed from the last two Swedish ships, the "Örn" in 1654 and the "Mercurius" in 1655. On the evidence from the book by Israel Acie-lius in 1756 and the diaries kept by Pehr Kalm in 1748-51, Pikkola concluded that anglicization had not taken place until after 1700.

Professor *Juha Pentikäinen*, from the University of Helsinki, spoke on the transfer of Finnish culture from Savo in Finland via Central Scandinavia to the Delaware. One reason why the Finns had earlier received little attention was the fact that in 1911, when Amandus Johnson published his history of New Sweden, Finland was still part of the Russian Empire. Throughout their history, the Finns have been "forest Finns". Virtually every generation was caught up in the sufferings of war, and the shifts of the eastern frontier led to people too moving either eastwards or westwards. The population was mobile, and in Savo, for instance, where burnbeating was practised, people moved on at 10-12-year intervals. Finns had begun to emigrate from this region to Sweden from 1578 onwards, for both political and economic reasons, and were also encouraged to do so by the Swedish Government. Western Central Sweden was very similar to Savo, and in the Finnish forests of Sweden the population grew. In the mid-17th century, hundreds of these Finns then moved to the Delaware River in America.

The later wave of emigration from Sweden to America, in the 1850s, also began in the Finnish forest area. Cultural features taken with them to America by the Finnish movement from Savo via Sweden included their Savonian dialect,

Tukholmassa. Täällä on parhaillaan esillä Kari Tarkiainen suunnittelema "Uutta Ruotsia" käsittelevä näyttely. Kuninkaallises-
sessa kirjastossa Tukholmassa on lähinnä painettuja teoksia ja eräitä käsikirjoituksia. Myös kirkollisissa arkistoissa on aihetta koskevaa aineistoa. Ruotsissa arkistomateriaali on vapaasti saatavissa ja kopioitavissa.

Suomen osalta lähdeaineisto- ja tutkimuskatsauksen esitti toht. *Olavi Koivukangas*, Siirtolaisuusinstituutista. Myös suomalaisten osalta keskeiset lähteet löytyvät Ruotsin ja USA:n arkistoista. Jonkin verran lähdeaineistoa löytyy myös Suomesta, ennen kaikkea Valtionarkistosta Helsingistä.

Historiografisessa katsauksessa totesin Amandus Johnsonin kiinnittäneen liian vähän huomiota suomalaisiin. Amerikan-suomalaiset S. Ilmonen, John H. Wuorinen ym. ovat kirjoittaneet Delawaren suomalaisista. Mutta ei ole yhtään alkuperäisaineistoon perustuvaa ja Suomesta käsin tehtyä tutkimusta tästä aiheesta. Suosittelinkin tällaisen tutkimuksen tekemistä lähivuosina. Lopuksi kiittäessäni suomalaisten puolesta hyvin järjestetystä konferenssista esitin toivomuksen, että seuraava Delaware-konferenssi voitaisiin järjestää 3-5 vuoden kuluttua Uppsalassa tai valtionarkistossa Tukholmassa.

Loppupuheenvuoro

Konferenssin loppuyhteenvetonsa prof. *C.A. Weslager* aloitti muistelemalla vuoden 1938 juhlallisuuksia, kun prinssi Bertil ja presidentti Roosevelt olivat ankarassa vesisateessa juhlilla. Weslager antoi tunnustusta ruotsalaisille ja suomalaisille, jotka olivat omaksuneet hyvin englannin kielen.

Weslager totesi konferenssin annin epätasaiseksi. Vain 10 esitelmää 24:stä oli hyviä.

Weslager korosti ruotsin- ja hollanninkielestä käännettävän lähdemateriaalin

the Finnish "smokehut", hunting, fishing, burnbeating, shamanism, and the soothsayer-healer tradition. It was relatively easy for these Finns to adapt to life in America, for their way of life was not dissimilar to that of the Indians.

Sources and Research Needs

The final part of the Conference dealt with source materials and the directions for forthcoming research.

Professor *Richard Waldron*, of the New Jersey Historical Commission, offered an American perspective. The papers of Amandus Johnson, at the Balch Institute in Philadelphia, are probably to be made more readily accessible for research workers. Similarly, in Sweden, Norman and Dahlgren are hoping to publish the diaries of Governor Rising. Within the United States, there is relatively little research concentrating on New Sweden, especially on its culture; nor is enough emphasis placed on the Delaware settlement in American education. It would be important, for the American researchers, to have the main Swedish sources translated. Other translation projects could also be set up, and in my own contribution later on I recommended that S. Ilmonen's investigations should be translated into English.

Börje Westlund, from the Royal Library in Stockholm, spoke about the source materials to be found in Sweden, and pointed out that the crucial sources were in the Swedish State Archives in Stockholm, where the New Sweden Exhibition designed by Kari Tarkiainen is currently on display. The Royal Library in Stockholm mainly contains printed and a few manuscript sources. Relevant source material is also to be found in church records. In Sweden, archive material is freely accessible and available for copying.

A survey of source material and research in Finland was offered by Dr *Olavi Koivukangas*, of the Institute of Migration.

merkitystä. jatkossa tarvitaan amerikkalaisia tutkijoita varten käännöksiä myös ruotsista ja suomesta englanniksi. Amandus Johsonin ruotsinkielisiä papereita on myös muualla kuin Balch Instituutissa. Amerikkalaisia tutkimustuloksia tulisi olla nykyistä paremmin saatavilla Skandinaviassa. On vielä paljon tutkittavia kysymyksiä. Weslager, joka itse aikoo jatkaa aihetta käsitteleviä tutkimuksiaan, piti konferenssia kokonaisuutena hyvin stimuloivana.

* * *

Delaware-konferenssin yhteydessä minulla oli tilaisuus tutustua historiallisiin muistomerkkeihin ja valokuvata niitä Siirtolaisuusinstituutin arkistoon. Näistä mainittakoon vanhat kivikirkot ja niiden hautausmaat, Morton Homestead ja John Mortonin hauta. New Jerseyyn puolella mielenkiintoisimmat kohteet olivat Finns Point, jossa on sisällissodan hautausmerkki sekä Mullica River ja Mullica Hill. Suomalainen Erik Mullica ja hänen kaksi poikaansa ovat saaneet nimensä New Jerseyyn kartalle. Delaware-asutuksen jäänteisiin, ja erityisesti hautausmaihin, perehtyminen edellyttäisi pitempää oleskelua paikakunnalla.

* * *

In conjunction with the Delaware Conference, I also had the opportunity to visit some of the historical monuments and photograph them for the archives at the Institute of Migration. The monuments visited included the old stone churches and their graveyards, Morton Homestead, and the grave of John Morton. On the New Jersey side, the most interesting places were Finns Point, where there is a memorial burial ground from the Civil War, and Mullica River and Mullica Hill, where the Finnish settler Erik Mullica and his two sons have been commemorated on the New Jersey map. An adequate study of the remains of the Delaware colony, and especially the graveyards, however, would require a longer visit.

The central materials for investigating the Finnish migration, too, are located in archives in Sweden and the United States, although a limited amount of material is also to be found in Finland, mainly in the Finnish State Archives in Helsinki.

In a historiographical survey, I pointed out that inadequate attention had been paid to the Finnish settlers by Amandus Johnson. Finnish-American authors such as S. Ilmonen, John H. Wuorinen, and others, have written about the Finns on the Delaware; but there is still as yet not one study carried out in Finland based on original sources, and I urged that such an investigation be undertaken within the next few years. In conclusion, I offered thanks on behalf of the Finns for a well-organized Conference, with the hope that the next Delaware Conference might be arranged in 3-5 years' time, at Uppsala or at the Swedish State Archives in Stockholm.

Closing Remarks

Closing the Conference, Professor C.A. *Weslager* began by recalling the 1938 celebrations, which were attended in pouring rain by Prince Bertil and President Roosevelt. *Weslager* congratulated the Swedish and Finnish speakers on their command of English. He considered that the level of the Conference had been varied, however, and that only ten out of the 24 papers had been good ones.

Weslager also emphasized the pressing need for the translation of the source material from Swedish and Dutch. American researchers would need in their future work translations from Swedish and also from Finnish. There are also papers by Amandus Johnson in Swedish, held outside the Balch Institute. Similarly, American research findings should be made available more readily in Scandinavia. Many questions still await investigation. *Weslager* himself stated his intention of continuing his own investigations, and said that the Conference had as a whole been very stimulating.

**KONFERENSSIMATKAN SA-
TOA**
koonnut Olavi Koivukangas

**RESULTS OF THE DELAWARE-
CONFERENCES**
collected by Olavi Koivukangas

Dear Dr. Koivukangas:

I want to express my appreciation for the photocopies concerning the Tossa(vainen) family in America. I plan to have the parts about my family translated into English.

My line of descent from Olaf Thorsson, a midshipman on the 1641 voyage of the Kalmar Nyckel and who became a colonist in New Sweden is enclosed.

I am proud to be able to trace my ancestry to your beautiful country. Again, I thank you for the information that you sent to me.

We live near Charlottesville, Virginia, the home of the University of Virginia. If you should ever be traveling this way, please come to see us.

Sincerely,

W. Glenn Tussey

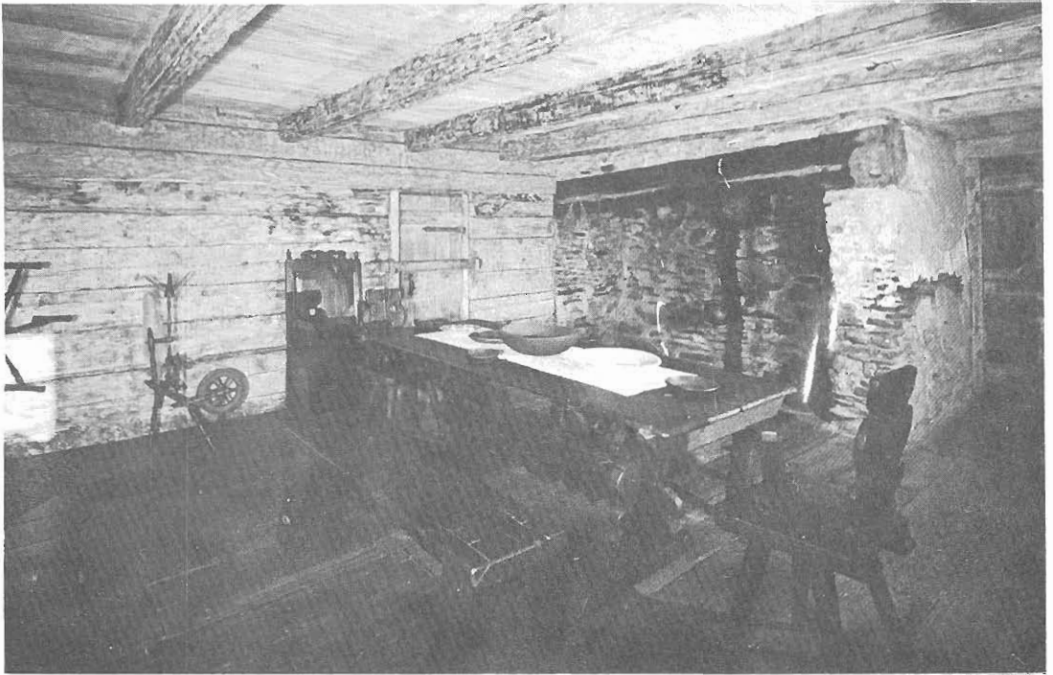
Line of Descent
of
W. Glenn Tussey
a
Descendent of Olaf Thorsson,
New Sweden Colonist

<i>Name</i>	<i>Generation</i>
Olaf Thorsson/Oele Toerson/Olla Toersen (1620 - c1678)	1*
Olle Olleson Thorsson/ Olla Ollason Toorson (d c1687)	2
Hendrick Toarson/Henry Toarson, Sr. (c1661 - c1703)	3
Matthias Toarson/Matthias Hendrickson Tossawa/Matthias Tossan (1686 - 1712)	4
Wilyam Tasse/Whoole Tolson/William Tosawa/Tussey (1705 - 1771)	5
William Tussey, Jr. (1743 - 1815)	6
John Tussey (1768 - c. 1863)	7**
Gersharn Tussey (1801 - 1863)	8
John Tussey (1826 - 1887)	9
David Lee Tussey (1863 - 1908)	10
Harvey Lee Tussey (1884 - 1971)	11
W. Glenn Tussey (b. 1923)	12

* Olaf Thorsson was a midshipman on the Kalmar Nyckel on the fourth Swedish Expedition. He remained in New Sweden as a colonist.

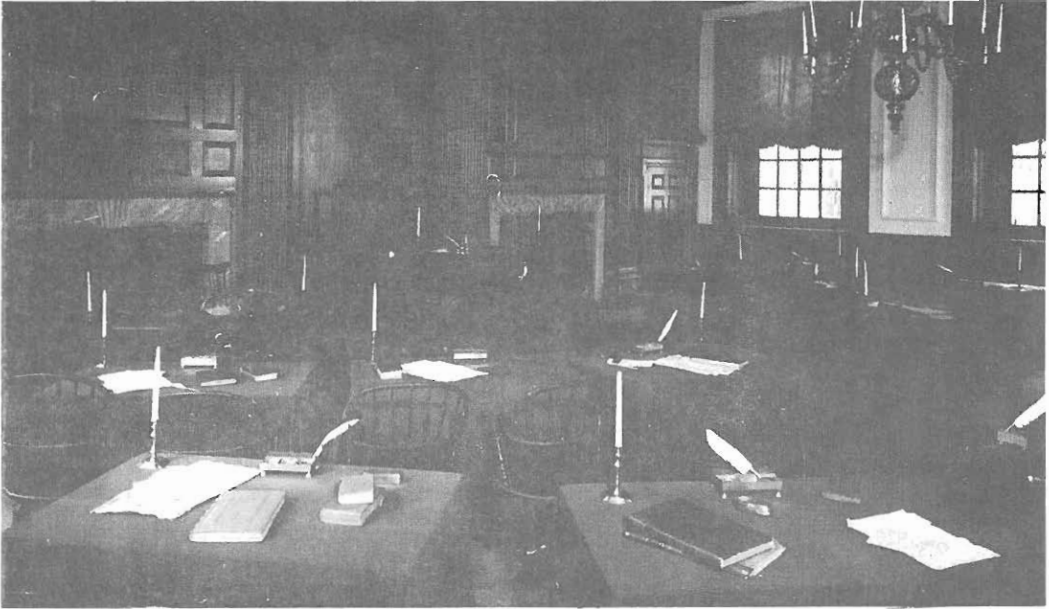
** John Tussey migrated to the Yadkin Valley of North Carolina and became a miller and planter in the "Jersey" section of Rowan County (later Davidson Co.), N.C. Thus, he established the N.C. branch of the Tussey family, which is now scattered from the Carolinas to California.

Note: New Sweden was established in 1638 by the Swedes in the Delaware Valley at a spot which later became Wilmington, Delaware. The first six generations lived in the Delaware Valley



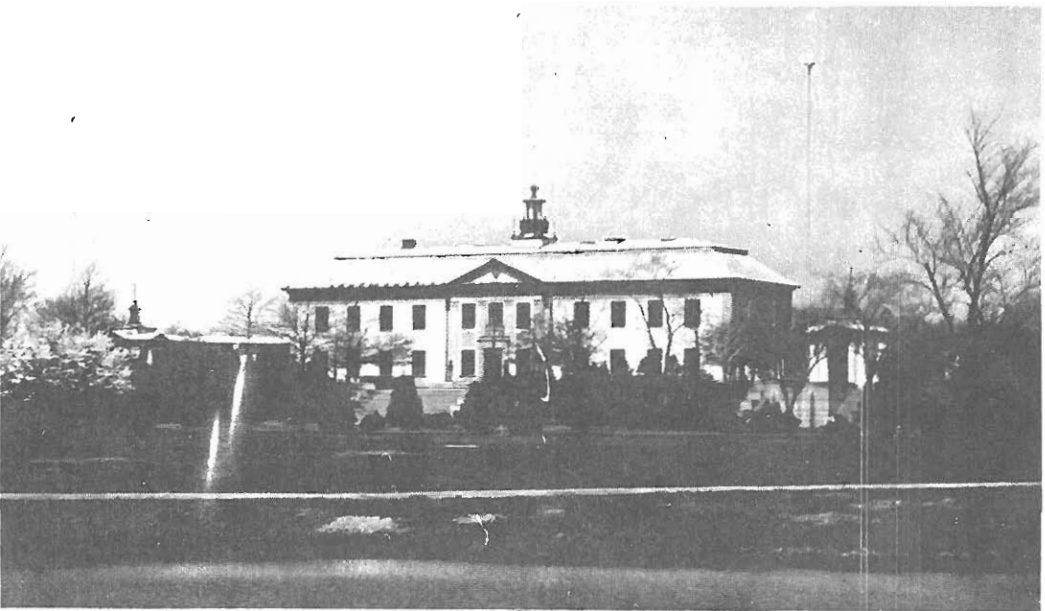
John Mortonin isoisän isän Märten Mårtensonin 1600-luvun puolivälissä rakentama talo sijaitsee Prospect Parkissa lähellä Philadelphian lentokenttää.

Morton Homestead, Prospect Park PA. The oldest portion of this house was built c. 1654 by Morton Mortenson, ancestor of John Morton, a signer of the Declaration of Independence.



Tässä huoneessa Philadelphiassa Delawareen 1600-luvun puolivälissä muuttaneen suomalaisen siirtolaisen jälkeläinen John Morton allekirjoitti siirtokunnan itsenäisyysjulistuksen heinäkuun 4:nä päivänä 1776.

Independence National Historical Park, Philadelphia PA Within this single room, independence was declared, a successful revolution was directed, and the U.S. Constitution was written.



Etelä-Philadelphiassa sijaitseva The American Swedish Historical Museum on perustettu v. 1926 ja se vaalii Delaware-joelle muuttaneiden ruotsalaisten ja suomalaisten muistoa.

The American Swedish Historical Museum, founded 1926. Located on historic New Sweden territory, the museum exhibits, records, and perpetuates the achievements of the settlers, the pioneers, and the immigrants from Sweden and their descendants.

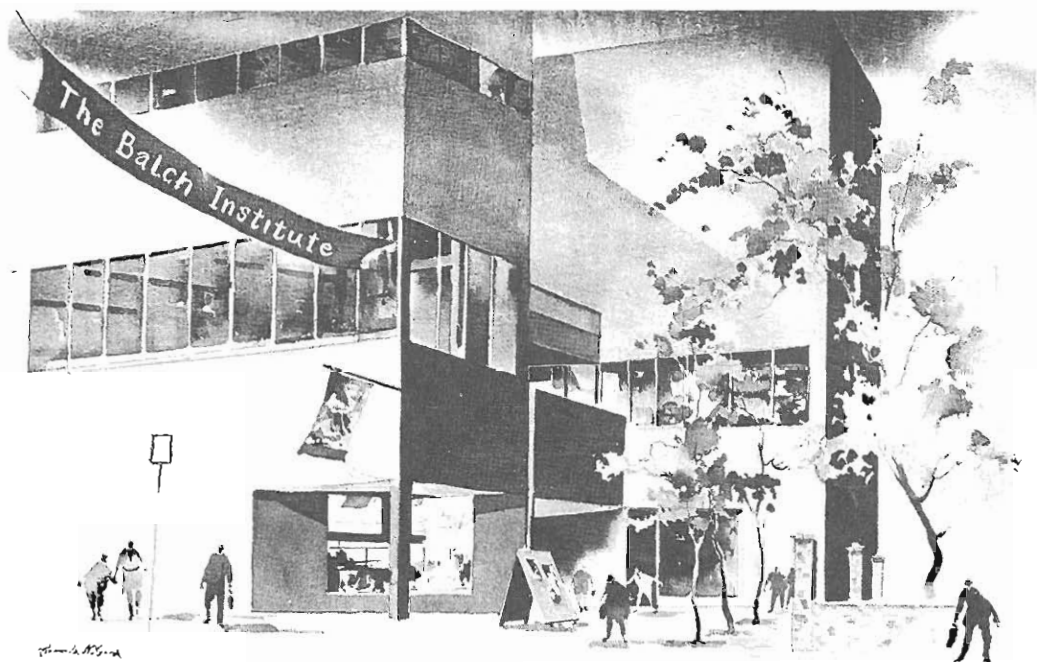


Mullica-joki ja Mullica Hill New Jerseyssä kertovat suomalaisesta uudisasukkaasta Erik Mullikasta ja hänen pojistaan.

Mullica River and Mullica Hill in New Jersey remind us about a Finnish Colonist Eric Mullikka and his sons.

The Balch Institute for Ethnic Studies

Philadelphia, PA., USA



The Balch Institute for Ethnic Studies perustettiin v. 1971 Balch-perheen 1926 jättämän perinnön turvin. Vuonna 1976 valmistui 5 milj. dollaria maksanut 6-kerroksinen toimitalo, joka sisältää näyttely-, arkisto-, kirjasto- ym. tilat. Laitoksen johtajana toimii toht. Mark Stolarik. Balch Institute on valmis yhteistyöhön Siirtolaisuusinstituutin kanssa suomalaisten siirtolaisten dokumentoinnissa.

The Balch Institute opened to the public in 1976 - during the nation's Bicentennial year. The Institute's beginnings start with Emily Swift Balch (c. 1835-1917), whose will provided that, should her sons die without heirs, the family estate would be used to establish a library in the Philadelphia area. The Institution would be named for the family, whose ancestor John Balch had originally come to America from Somerset, England in 1658.

The two sons of Emily Swift Balch, Thomas Willing Balch and Edwin Swift Balch, further provided in their wills in 1922, that an "auxiliary museum" be established, and that "such things as pictures, sculptures, etchings... ethnographic specimens, especially American" be acquired through donations or purchase.

Both sons died in 1927 without heirs. In 1957 Fidelity Bank, the trustee of the Balch estates, requested guidance from the Orphan's Court of Philadelphia in the use of the funds. Since Philadelphia

was amply provided with general purpose libraries, it was eventually decided that the Balch funds should be used to create a specialized library and museum devoted to the history of immigration and the significance of ethnicity in American society.

The Institute was incorporated in 1971. Its building was completed and opened to the public in 1976.

Support from the Balch estates paid for the construction of the building and still provides about one-third of the budget of the Institute. The balance comes from public and private contributions from institutions and individuals who want to help support the documentation and interpretation of the history of immigration and of America's multicultural heritage.

In addition to private foundations and government agencies, over eight-hundred Members currently support the work of the Balch Institute. Information on membership will be supplied upon request.

Metsäsuomalaiset kaskenpolttajat Delawaren siirtokunnan pääasuttajia

Kuva Uuden Ruotsin siirtokunnasta yksipuolinen

Vuonna 1638 perustetun Uuden Ruotsin siirtokunnan historiaa on kirjoitettu yksipuolisesti vain ruotsalaisesta näkökulmasta siitä pitäen, kun Amandus Johnson julkaisi 1911 kaksiosaisen teoksensa tuon Delaware-joen suuhun muodostuneen varus- ja siirtokunnan vaiheista. Johnson ei juurikaan kiinnittänyt huomiota suomalaisten osuuteen niissä 12 retkikunnassa, jotka lähetettiin Uuteen Ruotsiin 1638-55, jolloin siirtokunta kuului Ruotsille.

Johnsonin menettely on toisaalta ymmärrettävä, olihan Suomi osa Kristiina-kuningattaren valtakuntaa aikana, jolloin siirtokunta perustettiin. Itsenäistä Suomea ei ollut myöskään olemassa 1911, jolloin auktoriteettiaseman saavuttanut kirja ilmestyi. Edelleen Johnson oli suomea taitamattomana englannin- tai ruotsinkielisten lähteidensä vanki. Lisäksi tiedot asukkaiden suomalaispohjasta eivät ole yksiselitteisiä. Osa muuttajista oli suomenruotsalaisia, kuten Kalmar Nyckelin 2. retkellä 1639 saapunut merimies Lars Andersson Ahvenanmaalta.

Nimistäkään ei ole paljon apua. Ne oli ruotsalaistettu joko Suomessa, Vermlannin suomalaismetsissä - joissa usea suku oli asunut ennen Delawareen lähtöä jo parin sukupolven ajan - Göteborgista laivaan lähdeittäessä tai lopulta Uuden Ruotsin siirtokunnassa, jonka virkamiehet ja



Delawaren yliopistossa Yhdysvalloissa kokoontui maaliskuussa 1988 poikkiteollinen tutkimusemiinaari keskustelemaan 29.3.1638 perustetun Uuden Ruotsin siirtokunnan vaiheista ja kulttuurivaikutuksesta sekä nykytutkimuksesta. Noin 300 kuulijaa seurasi 25 esitelmää, joita pitivät amerikkalaiset ja skandinaaviset tutkijat. Helsingin yliopiston uskontieteen professorin, filtohtori Juha Pentikäisen aiheena kokouksessa oli "Metsäsuomalaiset savolaisen kaskikulttuurin tuojina Vermlannin kautta Delawareen". Hän on yhteispohjoismaisen, metsäsuomalaisten kulttuurivaikutusta selvittävän tutkijaryhmän johtaja.

papisto olivat ruotsinkielisiä. Suomalaiseen pohjaan viittaa useimmin nimen perässä oleva liite: "Anders Andersson The Finn" (Antti Antinpoika Suomalainen). "Lasse The Finn" (Lasse Suomalainen). Suomalaiset sukunimet näyttävät jääneen

vasta niiden muuttajien mukaan, jotka saapuivat 1650-60-luvuilla, jolloin siirtokunta jo kuului Hollannille. Näin tulivat esimerkiksi Coleman (Kolehmainen), Helme (Helminen), Hallton (Halttunen), Homman (Hommanen), Cock (Kokkinen), Korpffon (Korhonen), Laican (Liukkonen), Morton (Marttinen), viime mainittuun sukuun syntyi 1725 John Morton nuorempi, yksi Yhdysvaltain itsenäisyysjulistuksen allekirjoittajista.

Siirtokunnan enemmistö suomalaisia

Uuden Ruotsin siirtokunnan historiassa 1. luvun muodostaa se 17 vuoden aika, jolloin se oli Ruotsin kruunun omaisuutta. Tällöin toiminnan selvä painopiste oli linnoituksen rakentamisessa, sotilashallinnossa, kaupassa ja myös Ruotsin valtiokirkon harjoittamassa intiaanilähetyksessä. Alkuun muuttajissa olikin paljon sotilaita, kauppiaita ja eri syistä liikekannalle pantuja, mm. tuomittuja sotilaskarkureita ja rikollisia. Muuttoliike ei loppunut 1655, jolloin Hollanti kaappasi siirtokunnan. 12. retkikunta, melkein kaikki metsäsuomalaisia, ehti perille vasta vallan vaihduttua. Tällöin saapuneiden sotilaiden oli palattava takaisin satamasta, mutta 92 suomalaista uudisasukasta saivat jäädä. Vielä 1660-luvullakin tuli siirtokuntaan satamäärin metsäsuomalaisia. Viimeksi 1664 saapui 140 metsäsuomalaisen ryhmä Delawareen Amsterdamin kaupungin kustannuksella vietettyään talven siellä.

Delawaren siirtokunnan historiaa ei ole siis syytä päättää vuoteen 1655, jolloin siinä asui puolisentuhatta skandinaavia tai suomalaista. Suurin osa muuttajista jäi nimittäin perheineen pysyvästi Amerikan itävaltioihin, paitsi Delawareen myös nykyisen New Jersey ja Marylandin valtioihin sekä Uutena Amsterdamin tunnetulle Manhattanin saarelle. 1600-luvun lopussa Ruotsista muuttaneiden ja heidän perheidensä luku lienee ollut parituhatta, lähes prosentti tuolloisesta Yhdysvaltain siirto-

laisuudesta. Väestöstä ainakin kaksi kolmasosaa oli suomalaislähtöistä, jos kohta siirtyikin puhumaan ruotsia ennen kuin amerikkalaistui.

Siirtokunnan vaiheissa on Ruotsin kirkon panos merkittävä. Esimerkiksi Yhdysvaltain perustaja William Penn halusi tukea luterilaista kirkkoa ja sen kautta ruotsinkielistä kulttuuria. Ruotsista lähetettiin kaikkiaan 25 ruotsinkielistä pappia uudelle mantereelle jääneiden tueksi. He olivat tavallaan paitsi luterilaisen kirkon myös ruotsalaisen kulttuurin kannattajia vuoteen 1831, jolloin viimeinen heistä katsoi, ettei ruotsinkielistä sananjulistusta enää Amerikassa tarvita. Suomenkielellä ei Uuden Ruotsin kirkoissa liene kertaakaan saarnattu, vaikka 1693 vielä tilattiinkin suomenkielisiä raamattuja. Suomea alkuaan puhunut väestö siirtyi muutamassa sukupolvessa puhumaan ensin ruotsia, sitten englantia, kuten siirtokunnassa asuneen Turun professorin Pietari Kalmin 1740-luvun raportista voidaan lukea.

Tietoisuus suomalaisista juurista on kuitenkin säilynyt. Delawaren kokouksessa tuli tämän kirjoittajaa tapaamaan nainen, joka kertoi suoraan polveutuvansa Eskil Larssonista. Tämä oli poikansa Bertilin kera siinä metsänraiskaaja-suomalaisten joukossa, joka 1641 lähetettiin Vermlannista Delawareen. Ruotsissa oli nimittäin astunut voimaan laki, joka kielsi kaskenpoltton paitsi silloin kun tarkoituksena oli uuden pellon raivaaminen.

Tässä vaiheessa Ruotsin suomalaismetsissä oli "Amerikan kuume", joka olisi tuonut valtameren taa metsäsuomalaisia moninkertaisesti, jos vain laivoissa olisi ollut tilaa. 12. retkikunnan johtaja J. Papegoja kirjoitti päiväkirjaansa satapäisestä suomalaisjoukosta, joka jäi Göteborgin satamaan katsomaan Merkurius-laivan lähtöä: "On surullista ja häpeällistä, kun ei heitä voitu ottaa mukaan. Kun nämä toiveissaan pettyneet olivat myyneet omaisuutensa polkuhintaan, kuluttaneet varansa pitkään matkaan rannikolle, ja nyt saivat tarttua kerjuusauvaan lähteäkseen tun-

temattomille teille, syntyi sellainen valitus ja itku, jota harvoin näkee.”

Metsäsuomalaisten elintapa kohtasi sopuisasti intiaanikulttuurin

Ruotsin kautta Delawareen muuttaneet metsäsuomalaiset olivat niitä alun perin savolaisia kaskenpolttajia, joita Kustaa Vaasa oli tarvinnut asuttamaan Keski-Suomen, Savon ja Kainuun korpia 1500-luvulla. Sama väki lähti kruunun tuella uudestaan liikkeelle 1500-luvun lopulla, 25-vuotisen sodan (1570-95) melskeissä. Olipa Kaarle-Herttuan hovissa savolainen kirjuri, silloinen ”työvoimaministeri” Maunu Jussinpoika Auvinen Sulkavalta värväämässä heimoveljiään keskisen Ruotsin metsiin. Samalla kun kaskea kaatui raivaamattomaan korpeen, rauhattomat rajat saivat asutuksen ja Ruotsin kruunu hyviä veronmaksajia. Kaski nimittäin tuotti satakertaisenkin sadon.

Savolaiset kaskenpolttajat saivat jokilaaksoissa asuneilta ruotsalais- ja norjalaisnaapureilta ”metsäsuomalaisen” nimen. Samalla heidän nauttimaansa aluetta kutsuttiin ”suomalaismetsäksi” (finnskogen). Ruotsin ja Norjan rajaseudun metsissä tämä alkuaan yli 10 000-päinen väki kasvoi ripeästi säilyttäen näihin vuosiin saakka vanhan Savon kielen ja arkaaisen kulttuurin.

Metsäsuomalaisille oli ominaista liikkuva elintapa, metsän uusiutuvien luonnonvarojen tehokas hyväksikäyttö. Heidän elinkeinomuotonsa oli yhdistelmätalous, joka koostui metsästyksestä, kalastuksesta, marjojen ja sienten keruusta, karjanhoidosta, tervanpoltosta, mutta ennen kaikkea kaskenpoltosta. He saapuivat korpiin kirves, sirppi ja ruista mukanaan, tekivät huhdan kuusimetsään polttaen siitä kaskan. Sama kaskihalme tuotti kuitenkin kunnan sadon korkeintaan kahtena vuonna. Oli raivattava uusi huhta. Poltetuun maahan kasvoi toki uusi metsä, mutta se voitiin polttaa uudestaan vasta 60-80

vuoden kuluttua.

Kaskenpoltto aiheutti Ruotsissa ongelmia jokilaakson maanviljelijöiden ja metsäsuomalaisten välillä. Kaskenpoltto oli paitsi tehokas myös luonnon resursseja kuluttava elintapa. Niinpä Ruotsissa ensin rajattiin kaskeamista säännöksiin, lopulta se kiellettiin kokonaan. Näin kävi myös Amerikan mentereella. Metsäsuomalaiset siirtyivät Delaware-joen rannoilta yhä kauemmaksi ympäröiviin erämaihin etsien hyviä metsiä, mihin tehdä huhta ja polttaa kaski. Iskusana kuului: ”Väisty länteen, suomalainen”. Jotkut etenivät kaskea polttaen Kalliovuorille saakka.

1600- ja 1700-luvun historialliset lähteet kertovat metsäsuomalaisten noituudesta ja erikoisesta tavasta haudata kuolleet metsiin ja jokien rannoille, mikä epäilemättä viittaa itäsuomalaiseen hautausperinteeseen: kalmisto on virran takana oleva kuolleiden puisto.

Toisaalta heidän kerrotaan tulleen erittäin hyvin toimeen Delaware-joen rantoja nauttineiden intiaanien kanssa, joiden kauppakumppaneita he vuosikymmeniä olivat ostaen mm. turkiksiä ja tupakkaa, myyden viljaa ja Euroopasta tuotuja tavaroita. Uuden Ruotsin suomalaisasukkaat tunnettiin Lenape-intiaanien sanastossa ’ystävänä’. Tähän viittaa intiaanikielen sana ”netappi”, ne jotka ovat kuten me, kun esimerkiksi hollantilaiset saivat kuulla olevansa ”senaari”, ne jotka eivät ole kaltai-siamme.

Ilmeisesti savolaisten kaskenpolttajien liikkuva elintapa nopeutti heidän sopeutumistaan uuteen maanosaan. He olivat myös jo Suomessa eläessään saamelaisien naapureina ja kauppakumppaneina tottuneet kulttuuriin, joka elämäntavaltaan ja maailmankuvaltaan varsin likeisesti muistutti intiaanikulttuuria. Niinpä ei ole ihme, että he hallitsivat vuorovaikutuksen Amerikan alkuperäiskansojen kanssa omintakeisesti.

Varhaisen muuttoliikkeen etninen kuvaus suomalaisesta näkökulmasta tulee ratkaisevasti muuttamaan perinteistä kuvaa siirtolaishistoriasta.

TIEDOTUKSIA

Auvo Kostiainen
Vt. apul.prof.
Turun yliopisto, historian laitos

American Historical Associationin konferenssi

Järjestyksessä 102. Yhdysvaltain historiantutkijoiden keskeisen järjestön, American Historical Associationin, konferenssi pidettiin lumettomassa pääkaupungissa Washingtonissa 27.-30. joulukuuta 1987.

AHAN konferenssit ovat aina todella suurten historiantutkijoiden joukkojen kokoontumisia, joissa on mukana paitsi amerikkalaisia, myös muista maista tulleita tutkijoita. Samalla tilaisuudet ovat erinomaisia näköalapaikkoja siihen, minkälaisia virtauksia alalla on kulloinkin nähtävissä. Tähän konferenssiin osallistui noin kaksi tuhatta historioitsijaa noin 20 maasta. Lisäksi toista sataa amerikkalaista kirjankustantajaa oli asettanut tuotteitaan näytteille.

Ehkäpä ensimmäistä kertaa mukana oli edustajia myös Suomesta. Turun yliopiston kansainvälisesti tunnettua siirtolaishistorian tutkimusta edusti kolme tutkijaa, jotka kokoontuivat chicagolaisen professori Melvin G. Hollin johdolla istuntoon, jonka teemana oli siirtolaisten sopeutuminen ja sopeutumattomuus amerikkalaiseen yhteiskuntaan "Immigrant Ambivalence: Adaptation, Repatriation, and Radicalism". Suomalaisien matkaa olivat rahallisesti tukeneet mm. Siirtolaisuusinstituutin Lehtisen rahasto ja Suomi-Seura.

Turkulaiset esiintyivät seuraavin tee-

moin: Auvo Kostiainen - "Radical Ideology versus Ethnic Social Activities: Finnish-Americans and the Communist Party of USA, 1924-1932". Siinä käsiteltiin amerikkansuomalaisten haalitoiminnan perinnettä, joka erityisen vahvana on ollut työväenliikkeen eri haarojen piirissä. Tavoitteena haaleissa on ollut yhdistää radikaali aate-maailma erilaisiin sosiaalisiin ja ajanvietteellisiin toimintoihin. Esitelmöitsijän teesinä olikin, että huolimatta yrityksistä ei yhdistäminen ole ollut vaivatonta, vaan se on jopa johtanut huomattavan suuren radikaalin jäsenjoukon eroamiseen esimerkiksi kommunistisista järjestöistä, jotka aikanaan olivat hyvin merkittävässä asemassa amerikkansuomalaisten keskuudessa.

Reino Kero esitteli Pohjois-Amerikasta tapahtunutta siirtolaisuutta Neuvosto-Karjalaan 1930-luvun alussa "Social, Economic and Ideological Factors in the Return Migration of Finnish-North American Communists to Soviet Karelia in the 1930s". Kero käsitteli noin 6000 Yhdysvaltain ja Kanadan suomalaisen "exodus-ta" suuren talouslaman koettelemasta Pohjois-Amerikasta rakentamaan uudenlaista yhteiskuntaa Neuvosto-Karjalassa. Lähtö sinne oli seurausta sopeutumattomuudesta ja pettymyksestä. Uskottiin, että

Neuvostoliitto todella pystyisi tarjoamaan työtä. Näiden siirtolaisten merkitys oli erityisen suuri Neuvosto-Karjalan metsäteollisuuden kehittämisessä. Kuitenkin monet pettyivät jälleen, erityisesti asuntojen heikko taso ja kulutustavaroiden saatauvuus tuotti ongelmia. Siksi monet yrittivät ja onnistuivatkin palaamaan takaisin Pohjois-Amerikkaan.

Keijo Virtanen tarkasteli esitelmässään "Counter-Cultures in Action: Adaptation of Finnish Immigrants to American Society and Repatriation to Finland" yleisellä tasolla erilaisia siirtolaisen sopeutumiso ongelmia. Monet niistä ovat seurausta siitä, että Amerikkaan tulleilla siirtolaisilla oli oma etninen kulttuuriperintönsä. Esitelmöitsijä myös tarkasteli erilaisia vaikutuksia, joita palaavilla siirtolaisilla on ollut Suomessa. Esimerkiksi on voitu todeta, että monet toivat mukanaan paitsi Amerikassa hankittua varallisuutta, myös ideoita ja uusia menettelytapoja, joiden avulla voitiin kehittää esimerkiksi suomalaista maataloutta.

Esitelmien yhteisenä kommentaattorina oli floridalainen professori George E. Pozetta, itse italialaista sukujuurta. Hänen ja puheenjohtaja Hollin virittämien kysymysten kautta seurasi vilkas keskustelu, johon kuulijakunta osallistui aktiivisesti.

Konferenssin esitelmöisijöiden yleisten aihepiirien mukaan näyttää siltä, että edelleen monet sosiaalishistoriaan liittyvät kysymykset ovat ajankohtaisia ja suosittuja tutkimusaiheita. Koska Yhdysvallat on todellisuudessa siirtolaisten ja näiden jälkeläisten maa, ja siirtolaisuus eri muodoissaan sinne on jatkuvaa ja jokapäiväistä, on etnisyydellä ja siirtolaisuudella vakiintunut paikkansa historiantutkimuksenkin kentässä. Uusimpina tutkimusaiheina näyttävät mukaan tulleen erilaiset vaikeasti tutkittavat oman aikamme ongelmista kiinnostuksen kohteiksi nousseet aiheet kuten esimerkiksi tautien historia. Näyttää myös siltä, että poliittinen historia, varsinkin diplomatia, on jälleen saamassa uutta ja vahvempaa suosiota historiantutkijoiden keskuudessa.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN KIRJASTOON SAAPUNEITA JULKAISUJA PUBLICATIONS RECEIVED

Muuttoliikekirjallisuus:

BOGDANOFF, Orvo & SÖDERLING, Ismo, "Minulla on niin ikävä...", Jag har så ledsamt...", "I feel such a longing..." Amerikansuomalaisten postikorttien näyttelyjulkaisu. Siirtolaisuusintituutti Turku 1988. 128 s.

CARLSSON, Sten, Swedes in North America 1638-1988. Technical, Cultural and Political Achievements. Örebro 1988. 136 s.

Flyktingers tilpasning til det norske samfunn. NOU, Norges offentlige utredninger, 1986:8. 349 s.

JOHNSON, Amandus, The Swedes on the Delaware 1638-1664. Philadelphia 1927. 391 p.

JOLKKONEN, Arja & KURVINEN, Arja, Katsaus Euroopan yhteisön siirtolaisuuspolitiikkaan siirtotyövoiman sääätelijänä. Joensuun yliopisto 1987. 102 s.

JÄRTELIUS, Arne, Drömmen om Sverige. Italianare i Västerås 1947-1987. Södertälje 1987. 144 s.

KIURU, Pauli, New Port Richeyn amerikansuomalaisten tausta ja sosiaaliset olot. Yleisen historian Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, 1988. 104 s.

KOIVUKANGAS, Olavi, Delaware 350. Siirtolaisuusintituutti. Turku 1988. 84 s.

KUOSMA, Tapio, Ulkomaalaiset ja Suomi - ulkomaalaiskohtelusta ulkomaalaislain mukaan. Helsinki 1987. Lakimiesliiton Kustannus. 64 s.

LÄINE, Edward W., On the Archival Heritage of the Finnish Canadian Working-class Movement: A Researcher's Guide and Inventory to the Finnish Organization of Canada Collection at the National Archives of Canada. Siirtolaisuusintituutti, tutkimuksia, no 5. Turku 1987. 454 p.

LINDSTRÖM-BEST, Varpu, Defiant Sisters: A Social History of the Finnish Immigrant Women in Canada, 1890-1930. Graduate Programme in History. York University, Toronto, Ontario, 1986. 474 p.

LÖÖW, Kjell, Svedjefinnar - om 1600-talets finska invandring i Gävleborgs län.

Länsmuseet i Gävleborgs län, Rapport 1985:1. Gävle 1985. 98 s.

MATTSSON, Algot, New Sweden - the dream of an empire. Gothenburg 1987. 161 p.

MOIDUNKA, Wladyslaw (ed.), Language and Nation. Material from a Symposium, 1984. Prace Polonijne z. 11. Warszawa - Krakow 1987. 186 p.

NORDLANDER, Johan, Den finska invandringen i Gästrikland. Norrland III:4. Uppsala 1910. 81 s.

PETTERSSON, Alfred, Finnmarkerna i södra Ångermanland och norra Medelpad. Norrland nr 4, 1906. 32 s.

STÖREN, Liv Anne, Leverkår blant utenlandske statsborgere 1983. Living Conditions Among Foreign Citizens 1983. Statistisk sentralbyrå, Norge. Sociale og økonomiske studier 63. 299 s.

Suomalais-ruotsalainen koulutusneuvosto: tausta, toiminta ja tavoitteet. Finsk-svenska utbildningsrådet: bakgrund, verksamhet och riktlinjer. Komiteanmietintö 1987:42. Opetusministeriö, Helsinki 1987. 40 s.

Suomi Konferenssin Vuosikirja 1988. Toim. E. Olaf Rankinen. 86. v.krt. USA. 189 s.

Sverigefinländarna år 2000. En seminarierapport. Delegationen för invandrarforskning, Rapport nr 10. Stockholm 1988. 187 s.

Tukholmassa, Kööpenhaminassa ja Oslossa työskentelevien sosiaaliväestöjen raportit 1988:1. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki 1988.

TUULI, Erkki, Inkeriläisten vaellus. Inkeriläisen väestön siirto 1941-1945. Juva 1988. 309 s.

Unge innvandrere i Norge. NOU, Norges offentlige utredninger, 1985:29. Oslo 1985. 148 s.

VEHVILÄINEN, Marja-Riitta, Korkeakoulujen suomen opetus ulkomaalaisille. Opetusministeriö. Helsinki 1985. 135 s.

WESLAGER, C.A., New Sweden on the Delaware: 1638-1655. A Special Edition for the Swedish-American Celebration. Delaware 1988. 219 p.

Muut julkaisut:

Abstracts: Canada and the Nordic Countries. Conference at Lund University, Sweden 11-14 August, 1987. 91 s.

- Ajankohtaista ja pysyvää Keski-Pohjanmaalla. Keski-Pohjalaisia puheenvuoroja ja maakunnan kirkot värikuvina. Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy:n 70-vuotissjuhlaulkaisu 1987. 87 s.
- Berättelse rörande det nordiska samarbetet 1987. Nordiska rådet, Förtryck C1, 1988. 289 s.
- BOGDANOFF, Orvo, Rauhankortteja - Fredskort - Peacecards. 360 s.
- KOIVUSALO, Esko & al., Etelä-Pohjanmaan historia VI. Autonomian kausi 1809-1917. Vaasa 1987. 945 s.
- FERRIS, Robert G. & MORRIS, Richard E., Signers of the Declaration of Independence. Virginia 1982. 172 p.
- HIRVONEN, Jukka, Asuntojen perusparannuksen sosiaalisista seurauksista. Katsaus pohjoismaisiin tutkimuksiin. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 1987:3. 62 s.
- HORSMA, Irmeli & KURTAKKO, Kyösti, Opettajien intentioista ja niiden toteutumisesta peruskoulussa. Lapin korkeakoulun kasvatustieteiden osaston julkaisu B 3. 1987. 129. s.
- HYYPÄÄ, Markku, Helsingin alueen teollisuustuotannon ennustaminen. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 1987:9. Helsinki 1987. 48 s.
- Industrisamarbete och direkta investeringar. NU-serie 1987:2. 87 s.
- Industrisamarbete och portföljinvesteringar. NU-serie 1987:5. 82.
- JULKU, Kyösti (red.), Nordkalotten i en skiftande värld. Kulturer utan gränser och stater över gränser. *Archaeologica Historica With Summaries. Studia Historica Septentrionalia* 14:1. Pohjois-Suomen Historiallinen Yhdistys. Jyväskylä 1987. 333 s.
- KAERA, Ressi, Eesti. Tampere 1987. 103 s.
- KORTTEINEN, Matti, Hallittu rakennemuutos? Helsinki 1987. 129 s.
- Den kultiverade naturen. Nordiska museets och Skansens årsbok Fataburen 1987. Uddevalla 1988. 260 s.
- LINDKVIST, Lars & WESTENHOLZ, Ann (red), Medarbetarägda företag i Norden. Historisk parentes eller framtida möjlighet? NU-seire, 1987:1. Stockholm 1987. 282 s.
- LINDKVIST, Lars & WESTENHOLZ, Ann (red), Työntekijöiden omistamat yritykset Pohjoismaissa. NU-serie, 1987:1F. Stockholm 1987. 43 s.
- Matka Oseaniaan. Journey to Oceania. Näyttely Taide-eteollisuusmuseossa 1987. Helsinki 1987. 100 s.
- MEHTÄLÄINEN, Jouko, Helsingin kaupungin henkilöstön kielitaidon tarve. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 1987:8. Helsinki 1987. 94 s.
- MONTEN, Seppo, Postikyselyyn vastaaminen. Vastaukset contra vastaamishalukkuus kahdessa kyselyaineistossa. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 1987:7. Helsinki 1987. 28 s.
- En nordisk arbetstidspolitik? NU-serie 1987:4. Stockholm 1987. 172 s.
- Nordisk statsamling 1984-86. Pohjoismaiden säännöskokoelma 1984-86. NU-serie 1986:4. Stockholm 1987. 489 s.
- Nordkat. Katalog över nordiske publikationer. Nordisk Råd. NORD 1987: 39. 164 s.
- Pohjois-Amerikan opintomatka 18.10.-3.11.1986. Seutus suunnittelun keskusliitto. Helsinki 1987. 66 s.
- Sekretesslagstiftning och informationsutbyte. Utlämnande av sekretessbelagda upplysningar. NU-serie 1987:6. Stockholm 1987. 131 s.
- Snellman-instituutti. Suomen itsenäisyyden juhluvuoden erikoistiedote 2/87. Kuopio 1987.
- SUSILUOTO, Ilkka, Panos-tuotostutkimus Helsingin seudun talouselämästä. Helsingin kaupungin tilastokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 1987:4. Helsinki 1987. 199 s.
- Tiede- ja teknologiapoliittinen katsaus 1987. Valtion tiede- ja teknologianeuvosto. Helsinki 1987. 80 s.
- TUOMIKOSKI, Hannu, Sosiaaliturva- ja asiakaspalvelu. Tutkimus Kansaneläkelaitoksen asiakaspalvelusta. English summary. Kansaneläkelaitoksen julkaisu A:23. Vammala 1987. 135 s.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA
THE COUNCIL OF THE INSTITUTE OF MIGRATION
1988

Kunniapuheenjohtajat: prof. Jorma Pohjanpalo ja prof. Vilho Niitemaa
 Puheenjohtaja kansleri, akateemikko Olavi Granö

Ministeriöt

Opetusministeriö
 Työvoimaministeriö
 Ulkoasiainministeriö

Varsinainen jäsen

Hall.siht.Fredrik Forsberg
 Kansliapääll. Taisto Heikkilä
 Toim.pääll.Maija Lähteenmäki

Varajäsen

Kultt.siht. Raija Kallinen
 Os.pääll. Holger Quick
 Ulkoasiainsiht. Juha Knuuttila

Julkiset yhteisöt

Turun kaupunki

Ap.kaup.joht.Pentti Lahti

FL Christer Hummelstedt

Korkeakoulut

Helsingin yliopisto
 Joensuun yliopisto
 Jyväskylän yliopisto
 Kuopion yliopisto
 Oulun yliopisto
 Tampereen yliopisto
 Turun kauppakorkeakoulu
 Turun yliopisto
 Vaasan korkeakoulu
 Åbo Akademi

Prof.Lars Hulden
 Prof.Mikko A. Salo
 Ap.prof.Erkki Lehtinen
 Prof.Paavo Piepponen
 Prof.Arvo Naukkarinen
 Ap.prof.Olli Kultalahti
 Prof.Jaakko Saviranta
 Prof.Terho Pulkkinen
 Vs.prof. Kauko Mikkonen
 Prof.Bill Widen

Prof.Yrjö Blomstedt
 FT Pekka Hirvonen
 Dos.Toivo Nygård
 Prof.Sirkka Sinkkonen
 Prof.Kyösti Julku
 Vs.yliopett.Pekka Rissanen
 Hall.joht.Arno Leino
 Dos.Jorma Kytömäki
 Ap.prof.Tarmo Koskinen
 Prof.Sune Jungar

Vapaat yhteisöt ja järjestöt

Kirkon ulkomaanasiain toimik.
 Mannerheimin Lastensuoj.liitto
 Pohjola-Norden Yhdistys ry.
 Samfundet folkhälsan i
 Svenska Finland rf.
 Seutusunnittelun Keskusliitto
 Suomalaisuuden Liitto
 Suomen Nuorison Liitto
 Suomen Väestötieteen Yhd.ry.
 Suomi-Amerikka Yhd.Liitto
 Suomi-Seura ry.
 Svenska Finlands Folktings-
 fullmäktige
 Turun yliopistosäätiö
 Unioni Naisasialiitto Suomessa
 Varsinais-Suomen Maakuntaliitto
 Väestöliitto

Tutk.lait.joht.Harri Heino
 Kanslianeuvos Pekka Heimo
 OTL Jaakko Koskimies
 Prof.Ole Wasz-Höckert
 Rakennusneuvos Raimo Narjus
 Prof. Erkki Pihkala
 Liikkeenjoht.Esko V.Koskelin
 FL Altti Majava
 Puh.joht.Lauri Pöyhönen
 Prof.Kalevi Rikkinen
 Ap.prof. Tom Sandlund
 Toim.joht.Rauno Mannila
 Yritt.Merja Dyrendahl-Nyblin
 Ap.toim.joht. Kauko Lehto
 Toim.joht.Jouko Hulkko

Jaostopääll.Olli-Pekka Lassila
 Järj.joht.Alpo Kyllönen
 Ap.joht.MarkkuKosola
 Joht.Per-Erik Isaksson
 Tutk.pääll.Timo Sinisalo
 Ed.Ossi Halonen
 Koulujoht.Antti Lehtinen
 VTK Jouni Marttinen
 Toim.joht.Hannu Kärävä
 Toim.joht.Osmo Kalliala
 Hall.joht.Roger Broo
 Teoll.neuvos Reino Vuorinen
 Psyk.Seija Karppinen
 Toim.joht.Perttu Koillinen
 Tri Jarl Lindgren

Ruotsissa olevat

Immigrant-Institutet(Borås)
 Ruotsin Suomalaisseurojen
 Keskusliitto

Joht.Miguel Benito
 FM Markku Peura

Annikki Nikkula-Benito
 Opettaja Matti J. Korhonen

